

Espanjan kielen ääntäminen suomenkielisen opiskelijan näkökulmasta

Henri Metsävuori
Pro gradu -tutkielma
Fonetiikka
Kieli- ja käännöstieteiden laitos
Turun yliopisto
Kesäkuu 2011

TURUN YLIOPISTO

Kieli- ja käännöstieteiden laitos/Humanistinen tiedekunta

METSÄVUORI, HENRI: Espanjan kielen ääntäminen suomenkielisen opiskelijan näkökulmasta

Pro gradu -tutkielma

Fonetiikka, 74 s., 4 liites.

Kesäkuu 2011

Vieraan kielen oppiminen on fonetiikan keskeisimpiä tutkimusalueita. Tämän tutkielman tarkoituksena on keskittyä yksittäisen kielen, espanjan, ääntämisen oppimiseen äidinkielenään suomea puhuvan opiskelijan näkökulmasta. Työ jakautuu kolmeen pääosaan. Aluksi esitellään keskeisimpiä kielen oppimisen yleisiä teorioita. Sen jälkeen on espanjan äännejärjestelmän esittely ja teoriatasolla tehtävä vertailu suomen äännejärjestelmään. Lopuksi tehtävällä kyselytutkimuksella mitataan käytännössä, miten hyvin teorian perusteella tehdyt oletukset sopivat espanjan opiskelijoiden kokemuspohjaisiin havaintoihin.

Suomen ja espanjan kielten äännejärjestelmillä on joitakin tärkeitä yhteisiä piirteitä, joista merkittävin lienee molempien kielten vokaalipitoisuus ja vokaalijärjestelmien samankaltaisuus. Vieraan kielen ääntämisen yleisten teorioiden mukaisesti voidaan suurimpien ongelmien odottaa liittyvän uusien, äidinkielelle vieraiden äänteiden oppimiseen: Nämä äänteet voivat olla joko täysin vieraita tai äidinkieleen verrattuna erilaisia, mutta suhteellisen samankaltaisia. Joidenkin teorioiden mukaan vaikeinta on havaita ja tuottaa juuri tällaisia äännteitä, joiden eroa oman kielen foneemeihin ja allofoneihin on etenkin alussa vaikea havaita. Kyselyyn saatujen vastausten perusteella voidaan todeta espanjan opiskelijoiden kokemusten pääsääntöisesti vastaavan teorioiden perustalle tehtyjä oletuksia.

Asiasanat: espanjan kieli, fonetiikka, fonologia, suomen kieli, vieraan kielen oppiminen

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO.....	1
2	VIERAAN KIELEN OPPIMISEN TEORIOITA.....	3
2.1	Flegen luokittelumalli	4
2.2	Kuhlin äidinkielen magneettiteoria.....	5
2.3	Teorioiden vertailu ja yhteenveto	6
3	ESPANJAN JA SUOMEN ÄÄNNEJÄRJESTELMIEN VERTAILU.....	7
3.1	Yleistä	7
3.2	Vokaalit	8
3.3	Konsonantit	13
3.3.1	Klusiilit	13
3.3.2	Frikatiivit.....	18
3.3.3	Affrikaatat	22
3.3.4	Nasaalit	23
3.3.5	Lateraalit	26
3.3.6	Tremulantit	28
3.3.7	Fonotaksi.....	30
3.3.8	Prosodia.....	34
3.4	Yhteenveto, kertaus ja vertailuanalyysi	38
4	KYSELY	42
4.1	Kysymys 1.....	43
4.2	Kysymys 2.....	45
4.2.1	Odotukset	45
4.2.2	Tulokset ja perustelut.....	46
4.2.3	Tulosanalyysi.....	47

4.3	Kysymys 3.....	48
4.3.1	Odotukset	48
4.3.2	Tulokset ja perustelut.....	49
4.3.3	Tulosanalyysi.....	51
4.4	Kysymys 4.....	51
4.4.1	Odotukset	51
4.4.2	Tulokset ja perustelut.....	52
4.4.3	Tulosanalyysi.....	53
4.5	Kysymys 5.....	54
4.5.1	Odotukset	54
4.5.2	Tulokset ja perustelut.....	54
4.5.3	Tulosanalyysi.....	55
4.6	Kysymys 6.....	56
4.6.1	Odotukset	56
4.6.2	Tulokset ja perustelut.....	56
4.6.3	Tulosanalyysi.....	57
4.7	Kysymys 7.....	58
4.7.1	Odotukset	58
4.7.2	Tulokset ja perustelut.....	59
4.7.3	Tulosanalyysi.....	60
4.8	Kysymys 8.....	61
4.9	Kyselyn loppuanalyysi ja yhteenveto	66
5	YHTEENVETO.....	68

1 JOHDANTO

Kielen oppiminen on fonetiikan keskeisimpiä tutkimuskohteita. Se voidaan jakaa mm. äidinkielen tai vieraan kielen oppimiseen. Myös kaksikielisyys, esim. kaksikieliseksi kasvaminen ja kaksikielisten ihmisten äännejärjestelmien sekä kielellisten prosessien erot verrattuna yksikielisiin, on suosittu tutkimusalue. Lapsena tapahtuva kielen luonnollinen omaksuminen erotetaan myöhemmin tapahtuvasta toisen kielen tietoisesta oppimisesta, joka on mahdollista saavuttaa luokkahuoneopetuksella tai muulla tavoin. Ihmisellä on syntyessään kaikkien äänne-elimistöllemme mahdollisten äänteiden universaali erottelukyky, joka kuitenkin heikkenee jo ensimmäisen elinvuoden jälkeen.

Fonologia tutkii kielen äännejärjestelmän merkitystä erottavia piirteitä. Pienimmät merkitsevät äänneyksiköt ovat foneemeja. Foneemit eivät ole itsenäisiä yksikköjä siinä mielessä, että niillä on ainoastaan kontrastiivinen tehtävä, eivätkä ne yksinään merkitse mitään, foneemit ainoastaan erottelevat merkityksiä. Foneemit muodostavat puolestaan morfeemeja, jotka ovat kielen pienimpiä itsenäisiä, merkityksellisiä yksikköjä. Abstraktina käsitteenä foneemi ei siis toimi itsenäisenä ja merkityksellisenä yksikkönä siitäkään huolimatta, että käytännössä yksittäinen foneemi voi muodostaa myös morfeemin. Esimerkiksi suomen kielessä monikon tunnus on foneemi /t/, ruotsissa /r/ ja englannissa /s/. Tavallisesti morfeemi koostuu useammasta kuin yhdestä foneemista, esimerkkinä suomen sijapäätteet.

Lienee hyvä korostaa, että foneemi on abstrakti yläkäsite. Fooni, eli äänne, on puolestaan kielen pienin äänteellinen yksikkö. Puheessa foneemi toteutuu käytännössä jonakin foonina eli ääntenä. Näitä foneeja kutsutaan foneemien allofoneiksi. Yhdellä foneemilla on yksi tai useita allofoneja. Esim. suomen kielessä on foneemi /e/. Sen olemassaoloa voidaan testata vaikka korvaamalla se jossakin sanassa toisella foneemilla. Jos /e/ korvataan sanassa /kone/ foneemilla /i/, sanan merkitys muuttuu: /koni/. Näin ollen foneemilla /e/ on merkityksiä erottava tehtävä, joten äänteellisesti se on kielen pienin merkitsevä äänneyksikkö. Tällä foneemilla on allofoni /ě/, joka esiintyy

kahden nasaalikonsonantin välissä, kuten sanassa /nɛnæ/. Tällöin foneemista /e/ tulee äänneympäristönsä vaikutuksesta lievästi nasaalinen. Tämä nasaalinen allofoni siis toteutuu tietyssä ympäristössä eli kahden nasaalikonsonantin välissä. Tällaista viereisten äänneiden vaikutusta jonkin äänteen ääntämiseen kutsutaan koartikulaatioksi. Tavallisesti koartikulaatio tapahtuu luonnollisesti ja puhujien sitä tiedostamatta.

Allofonit eivät ole itsenäisiä yksikköjä, eli saman foneemin allofonit eivät erottele keskinäisessä vertailussa merkityksiä. Myös muilla piirteillä kuin foneemeilla voi olla äännejärjestelmässä fonologisia tehtäviä. Tällaisesta esimerkkinä käy esim. äänneiden kesto, kuten suomen kielen pituusoppositio osoittaa: /tuli, tu:li, tul:i/. Äänteen pitkä kesto merkitään tavallisesti kaksoispisteellä foneemin perään. Toonikielissä puolestaan äänneiden sävelkululla on merkitystä erottava tehtävä.

Kuten todettua, kielen oppimiseen voidaan ottaa useita eri lähtökohtia. Tämän tutkielman aiheena on yksittäisen vieraan kielen, espanjan, ääntämisen oppiminen suomenkielisen näkökulmasta. Aihevalintaan on syynä kirjoittajan kokemuspohjainen havainnointi siitä, että usein espanjaa pidetään ja voidaan luultavasti syystäkin pitää suomalaisille etenkin äänneellisesti helppona kielenä. Helppous tarkoittaa tässä tapauksessa mielestäni ainakin kahta asiaa: espanja on äänneellisesti helpompi oppia kuin moni muu kieli, ja espanjan ääntäminen on helpompaa suomalaiselle kuin monen muun kielen puhujalle. Helppous on kuitenkin suhteellista, ja usein pienet erot voivatkin olla käytännössä vaikeimpia oppia, kuten myöhemmin nähdään.

Työ jakaantuu kolmeen pääosaan. Aluksi on lyhyt esittely keskeisistä kielen oppimisen yleisistä teorioista. Sen jälkeen tulee espanjan äännejärjestelmän esittely ja vertailu olennaisiin suomen kielen foneettisiin piirteisiin. Olennaisilla piirteillä tarkoitetaan siis asioita, jotka ovat jollain tavalla merkityksellisiä espanjan ääntämisessä. Näin ollen suomen äännejärjestelmän esittely ei tässä työssä ole tarkoitettukaan täysin kattavaksi. Tämän teoriaosuuden perusteella tehdään joitakin oletuksia siitä, mitkä asiat voisivat olla espanjan äännejärjestelmässä suomalaiselle opiskelijalle ongelmallisia ja mitkä piirteet helpoimpia. Lopuksi hypoteesit pyritään testaamaan espanjan opiskelijoille tehtävällä kyselytutkimuksella.

2 VIERAAN KIELEN OPPIMISEN TEORIOITA

Tässä luvussa esitellään keskeisiä vieraan kielen ääntämisen oppimisen teorioita. Tarkoitus ei ole antaa mitenkään kattavaa selvitystä vaan ainoastaan alkuun jonkinlainen aihepiirin esittely.

Useiden teorioiden mukaan ihmisillä on kielen oppimisessa kriittinen periodi, joka kattaa varhaislapsuuden elinvuodet ja kestää korkeintaan puberteetti-ikäen asti ja jonka aikana äidinkielen omaksumisen tulee tapahtua normaalin ja täysipainoisen kielellisen kehityksen turvaamiseksi. Termiä kriittinen periodi on sittemmin laajennettu käsittämään myös vieraan kielen oppiminen. Tämän vaiheen ohitettuaan henkilön joko ei ole mahdollista tai on ainakin hyvin vaikeaa oppia vierasta kieltä natiivipuhujan kaltaisesti, eli hänen puheessaan kuuluu toista kieltä puhuttaessa ns. vieras aksentti. Vastaavasti asian voi käänteisesti ilmaista myös niin, että mitä aiemmin kielen oppii sitä parempi ääntämys siinä on mahdollista saavuttaa (Penfield & Roberts 1959, s. 235–251, Lenneberg 1967, s. 142–153). Termiä kriittinen periodi on sittemmin kritisoitu ja sen tilalle on esitetty esim. optimaalisen tai sensitiivisen oppimisen periodia (DeKeyser & Larson 2005, s. 89). Kaikissa tutkimuksissa pienten lasten ei suinkaan ole todettu olleen vanhempia lapsia sekä aikuisia nopeampia ja parempia vieraan kielen oppijoita (Snow & Hoefnagel-Höhle 1978). Toisaalta lapsen kyky havaita universaalisti fonologisia eroja myös muissa kielissä kuin äidinkielessään huonontuu selvästi jo ensimmäisen ikävuoden jälkeen, jolloin havainnointijärjestelmä alkaa painottua oman äidinkielen fonologisten erojen omaksumiseen ja ymmärtämiseen (Werker 1989, Best & McRoberts 2003).

2.1 Flegen luokittelumalli

Flegen (1987) mukaan vieraan kielen äänteet eroavat toisistaan sen mukaan, millaisia ne ovat henkilön oman äidinkielen äännejärjestelmään verrattuna. Tämän mallin mukaan äänteet voidaan jaotella kolmeen ryhmään: Helpoimpia ovat oman äidinkielen äännejärjestelmään kuuluvat äänteet, jotka luokitellaan identtisiksi. Toiseksi helpoimpia ovat täysin vieraat äänteet, jotka erottuvat riittävän selvästi oman kielen äänteistä. Ehkä jopa äärimmäisenä esimerkkinä joidenkin afrikkalaisten kielten naksausäänteet ovat eurooppalaisista niin erilaisia, että ne automaattisesti havaitaan omaan kieleen verrattuna vieraiksi. Vaikeimpia tämän teorian mukaan ovat äänteet, jotka muistuttavat oman kielen äänteitä mutta jotka eivät kuitenkaan ole identtisiä näiden kanssa. Koska eri kielissä erilaisilla äänteellisillä ilmiöillä on fonologinen tehtävänsä, niin näiden äänteiden ja niiden välisten erojen havaitseminen ja tuottaminen on tärkeää väärinymmärrysten tai ainakin puheen vierasperäisen korostuksen välttämiseksi. Vaikeudet vieraan kielen äänteiden oikeaoppisessa tuottamisessa saattavat juontua kykenemättömyydestä havaita kyseisiä äänteitä ja niiden eroja muiden puhujien puheessa. Syynä saattavat myös olla motoriset vaikeudet äänteiden tuottamisessa ja jo opittujen artikulatoristen tapojen muokkaamisessa. Ihmiselle luontainen kyky luokitteluun ja kategorisointiin kehittyy iän myötä, jolloin pienten erojen havaitseminen vaikeutuu. Tämä kyky on tärkeä, koska saman äidinkielen puhujien välisiä eroja ei ole välttämättä tarkoituksenmukaista havaita.

Flegen (1987) saamien tulosten mukaan autenttisessa vieraan kielen ympäristössä eli eri maassa tai alueella vietetty aika vaikuttaa vieraan kielen äänteiden ääntämiseen tehden niistä laadultaan enemmän natiivipuhujien äänteiden kaltaisia. Pitkäaikainen ja runsaskaan altistuminen vieraalle kielelle ei tulosten valossa silti riitä tekemään vieraan kielen ääntämisestä samankaltaista kuin kyseistä kieltä äidinkielenään puhuvilla. Toisaalta toiselle kielelle altistuminen saattaa myös aiheuttaa sen, että äidinkielen äänteet lähenevät foneettisilta ominaisuuksiltaan vieraan kielen äänteitä. Flegen (1984) mukaan ihmisen kyky erottaa vieras korostus omassa äidinkielessään on hyvin tarkka.

2.2 Kuhlin äidinkielen magneettiteoria

Kuhlin äidinkielen magneettiteorian (1991) mukaan eri äänteiden havainnointi ja luokittelu poikkeavat sen mukaan, miten ne sijoittuvat akustisessa avaruudessa suhteessa oman äännekategoriansa prototyyppiin tai ihanne-edustajaan. Akustisesti prototyyppisiä kategoriansa edustajia lähellä olevat äänteet on vaikeampi erottaa toisistaan kuin kaukana prototyyppistä olevat. Tutkimuksessaan Kuhl (1991) loi synteettisen vokaalijatkumon yhden äänteen, eli englannin /i:/n, prototyyppisen ja ei-prototyyppisen edustajan välille. Prototyyppisen äänteen valinta perustui koehenkilöiden arviointiin siitä, miten hyvin kukin synteettisesti hieman akustisilta ominaisuuksiltaan muunneltu äänne edusti tiettyä äännekategoriaa, siis tässä tapauksessa /i:/tä. Korkeat pisteet arvioinnissa saaneet eli kategoriaansa hyvin edustavat äänteet oli tutkimuksen mukaan vaikeampi erottaa toisistaan kuin ei-prototyyppiset, huonosti kategoriaansa edustavat äänteet keskenään.

Kuhl ym. (1992) osoittivat myös, että magneettiefektiin vaikuttaa altistuminen kielelle hyvin varhaisella iällä. Äidinkielen magneettiteoria (Native Language Magnet Theory, NLM) on todettavissa nimenomaan äidinkielessä ja sen äänteiden havaitsemisessa. Iverson & Kuhl (1995) osoittivat vielä, että äännekategoriansa prototyyppisten edustajien ympäristössä havainnointi muuttuu niin, että prototyyppisten edustajien läheisyydessä äänteiden väliset erot ja etäisyydet akustisessa avaruudessa tulkitaan pienemmiksi kuin samansuuruiset erot ja etäisyydet ei-prototyyppisten edustajien läheisyydessä. Tämä ilmiö nimettiin ”havainnolliseksi magneettiefektiksi” (perceptual magnet effect). Kaikkiaan tutkimukset (Kuhl 1991, Iverson & Kuhl 1995) siis osoittavat kolme seikkaa:

- 1) Kaikkia vokaaliäänteitä ei havaita yhtä hyvinä oman foneettisen kategoriansa edustajina, vaan jotkin ovat toisia parempia.
- 2) Parhaiten kategoriaansa edustavien, prototyyppisten äänteiden läheisyydessä olevia äänteitä on vaikeampi erottaa toisistaan kuin ei-prototyyppisten edustajien lähellä olevia äänteitä.

- 3) Havaitsemis- ja tulkitsemiserot eivät vastaa todellisia akustisia etäisyyksiä vaan ovat pienempiä ja alueellisesti keskittyneempiä prototyyppien ympäristössä kuin ei-prototyyppisten äänteiden läheisyydessä.

2.3 Teorioiden vertailu ja yhteenveto

Flegen (1987) luokittelumalli pyrkii vastaamaan lähinnä vieraan kielen äänteiden tuottamisen vaikeuteen, mutta tarjoaa myös mahdollisuuden, että tuottaminen voisi olla kytköksissä havaitsemisvaikeuksiin. Kuhlin (1991) äidinkielen magneettiteoria on puolestaan havaitsemiseen keskittyvä teoria, jonka mukaan foneettista kategoriaansa hyvin edustavat äänteet toimivat äidinkielessä magneetin tavoin, vetäen puoleensa kategoriansa rajojen sisään mahtuvia äänteitä. Magneettiteoria liittyy myös vieraan kielen oppimiseen ainakin sikäli, että vieraan kielen äänteet, etenkin vokaalit, tulkitaan oman äidinkielen kategorioiden mukaan, vaikka eri kielissä fonologiset kategoriat poikkeavat toisistaan ja vaikka toisen kielen äänteet voivatkin kuulostaa hieman erikoisilta. Jonkin kielen yksittäinen äännekategoria voi kattaa toisessa kielessä kaksi tai useampia kategorioita, mikä luonnollisesti vaikeuttaa olennaisten erojen havaitsemista ja oppimista (Paganus ym. 2006).

Molempien teorioiden taustalla on kuitenkin ajatus äänteiden havaitsemisesta kategorioiden ja luokittelun mukaan. Kategorisointi ja ominaisuuksien luokittelu ovat ihmiselle lajityypillisiä ominaisuuksia, jotka kehittyvät lapsen varttuessa. On ilmeistä, että pienten lasten kyky havaita äännteellisiä eroja joita aikuiset eivät huomaa vaikuttaa lasten mahdollisuuksiin oppia puhumaan vierasta kieltä ilman huomattavaa vierasta aksenttia, mihin aikuiset suhteellisen harvoin kykenevät. Kuten todettua, kyky havaita universaaleja äänne-eroja alkaa heiketä jo ensimmäisen ikävuoden jälkeen, jolloin lapsen havainnointijärjestelmä alkaa keskittyä äidinkielen fonologisten piirteiden erottamiseen (Werker 1989).

3 ESPANJAN JA SUOMEN ÄÄNNEJÄRJESTELMIEN VERTAILU

Tässä luvussa vertailen espanjan ja suomen fonologisia järjestelmiä sekä esittelen espanjan foneettista oikeinkirjoitusta. Espanjan äännejärjestelmän esittely on mahdollisimman kattava, suomen kielestä käsitellään piirteet, joiden voisi odottaa olevan espanjan ääntämisessä tärkeitä.

3.1 Yleistä

Espanja mainitaan usein suomalaisille äänteellisesti suhteellisen helppona kielenä. Näin lienee erityisesti silloin, kun vertailukohdaksi otetaan Amerikan varianttien äännejärjestelmät, joista puuttuvat Manner-Espanjan interdentaalinen /θ/ ja joissa soinnittoman velaarisen frikatiivin /χ/ tilalla on sen allofoni [h] (ks. 3.3). Tässä tutkielmassa huomioidaan kyllä merkittävimmät erot kielen eri varianttien välillä, mutta kaikkien alueellisesti tai muulla tavoin rajoittuneiden foneettisten poikkeusilmiöiden tarkempaan käsittelyyn ei liene tarkoituksenmukaista eikä mahdollistakaan syventyä. Tässä työssä keskitytään siis ensisijaisesti espanjan standardiääntämiseen, sikäli kuin sellaisesta voidaan puhua.

Kuten Pesola-Gallone (2009) osoittaa, Suomessa espanjan opetuksessa käytetään mallina pääasiassa Manner-Espanjan varianttia, mikä on sinänsä aivan ymmärrettävää Suomen maantieteellisen aseman ja kansainvälisen kanssakäymisen huomioiden. Edellä mainittu variantti, *español peninsular*, on kehittynyt koko Espanjan yleiskieliseksi puhemuodoksi. Erikoiselta voi tuntua sekin, että kaikkialla espanjankielisissä maissa käytetään espanjan rinnalla myös nimitystä kastilian kieli (*castellano*), vaikka tarkalleen ottaen se merkitsee alunperin vain erästä alueellista murretta (Cotton & Sharp 1988, s. 54). Vaikka Amerikan espanjan piirteet ovat tämän työn kirjoittajalle käytännön kokemuksen kautta tutumpia, on esimerkeissä kuitenkin käytetty Espanjan espanjan mukaista ääntämisasua ja -ohjeistusta. Tarkoituksena ei ole ottaa kantaa jonkin variantin puolesta tai vastaan, vaan lähdeteoksetkin huomioiden kyse on yksinkertaisesti

tarvittavan johdonmukaisuuden säilyttämisestä. Pysin äänne- ja piirretason vertailuun perustuen tarkastelemaan, mihin edellä mainittu "helppous" voisi teoriassa perustua ja mitkä voisivat olla suomenkieliselle opiskelijalle espanjan ääntämisessä pahimpia karikkoja.

3.2 Vokaalit

Espanjan vokaalit

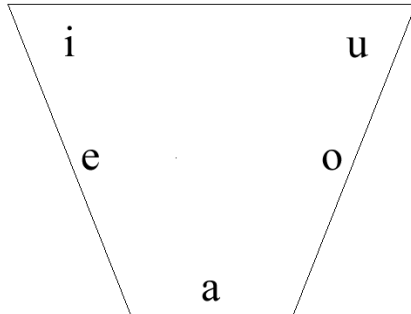
Espanjan vokaalijärjestelmä on hyvin yksinkertainen ja selväpiirteinen, suorastaan äärimmäisen yksinkertainen (Malmberg 1950, s. 30, Carcedo 1998, s. 86–87). Samankaltainen viiden vokaalin järjestelmä on maailman kielissä kaikkein yleisin (Suomi ym. 2006, s. 153). Artikulatorisesti vokaalit voidaan luokitella seuraavasti:

1. /i/ etinen, suppea
2. /e/ etinen, puolisuppea
3. /a/ keskinen, väljä
4. /o/ takainen, puolisuppea
5. /u/ takainen, suppea

Espanjan kielessä molemmat takavokaalit ovat aina labiaalisia ja muut vokaalit illabiaalisia, joten tätä ominaisuutta ei yleensä käytetä luokittelupiirteenä. Vokaalit ovat järjestyksessä yleisimmästä harvinaisimpaan /e/, /a/, /o/, /i/ ja /u/. Näistä avonaisuusasteeltaan puolisuppeat, eli /e/ ja /o/, ovat vokaalien keskinäisessä esiintyvyyssvertailussa yleisempiä kuin suppeat ja väljät vokaalit yhdessä. Huomattavaa on, että vokaalien ja konsonanttien suhde on eri tutkimuksien mukaan sadasta äänneestä 45–47 vokaalia 53–55 konsonanttia kohti. Kielen vokaalipitoisuus on siis romaanisille kielille tyypillisesti suuri (Alarcos Llorach 1968, s. 198).

Kuva 3.2.1

Espanjan vokaaliavaruus kaksiulotteisena kuvauksena. Vaaka-akseli kuvaa vokaalien etisyyttä ja takaisuutta, pystyakseli puolestaan suppeutta ja väljyyttä (Quilis & Fernández 1992, s. 52).

Vokaalit esitetään kirjoitetussa muodossa aina lyhyinä, eikä pituusoppositiota ole olemassa. Tästä poikkeuksena muutamat yhdyssanatyyppiset tapaukset, kuten <cooperación>, joka muodostuu etuliitteestä ja pääsanasta. Vokaalit voivat kuitenkin puheessakin esiintyä painollisissa tavuissa pitkinä tai puolipitkinä, mutta pituudella ei ole fonologista merkitystä. Tästä voidaan poikkeuksena tosin huomioda muutamat yksitavuiset tapaukset, kuten <mi>/<mí> ja <tu>/<tú>, joissa aksentilla merkitty ero on periaatteessa vain kirjoituksessa, mutta käytännössä myös puheessa pyritään tuottamaan jonkinlainen pituusoppositio. Voidaan siis todeta, että espanjassa vokaalit ovat käytännössä aina lyhyitä. Myöskään nasaalisuus ei ole merkitystä erottava tekijä, vaikka vokaalit voivatkin toisinaan ympäristön vaikutuksesta lievästi nasalisoitua (Carcedo 1998, s. 91–95).

Espanjan vokaalipitoisuuden huomioiden ei ole yllättävää, että myös diftongeja on paljon; tarkalleen ottaen 14. Ainoastaan vokaaliyhdistelmät, joissa ainakin toinen on suppea, eli /i/ tai /u/, voivat olla diftongeja. Tällaisetkaan vokaaliyhdistelmät eivät tosin aina muodosta diftongia, vaan kyse voi olla eri tavuihin kuuluvista vokaaleista. Vokaalien /a/, /e/ ja /o/ yhdistelmät eivät voi olla diftongeja, vaan niissä on aina tavuraja. Espanjassa esiintyy myös triftongeja eli kolmen vokaalin yhdistelmiä. Näitä on viisi kappaletta: /iai/, /iei/, /ioi/, /uai/ ja /uei/. Kaksi ensimmäistä esiintyvät joissakin verbimuodoissa, jälkimmäiset kolme ovat harvinaisia (Carcedo 1998, s. 96–97).

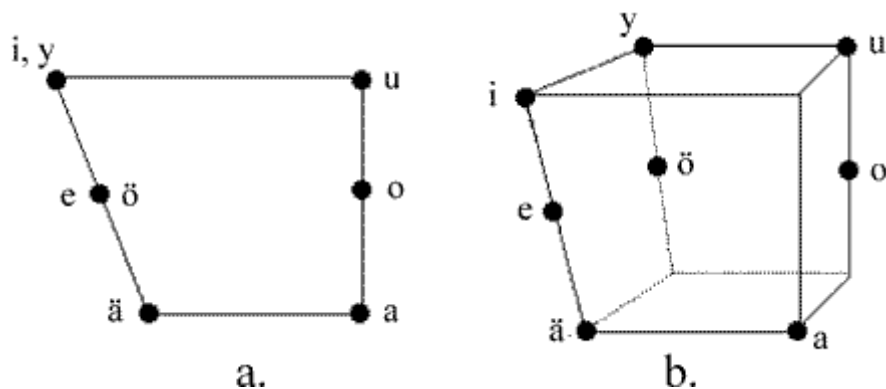
Suomen vokaalit ja vertailu espanjaan

Suomen kielen vokaalijärjestelmä muistuttaa suuresti espanjaa. Suomessa on käytännössä samanlaiset viisi vokaalifoneemia kuin espanjassa ja lisäksi kolme muuta eli /y, æ, ø/, jotka ovat vokaaleista harvinaisimmat. Kuvat 3.2.2 a. sekä 3.2.2 b. kuvaavat suomen vokaalijärjestelmää.

Suomen /a/ ei ole niin takainen ja matala kuin IPA:n (International Phonetic Alphabet) referenssivokaali (Suomi ym. 2006, s. 152–153). Se on takaisempi kuin espanjan /a/, mutta suomenkielisen oppijan kannalta asia on sikäli vähäpätöinen, että eron huomioimattomuus ei vaikuta puheen ymmärtämiseen. Kuvan 3.2.3 vokaalikartta nimittäin kuvaa Turun yliopistossa tehtyä vokaalitutkimusta (Turku Vowel Test), jossa kuultiin erilaisia synteettisesti luotuja vokaaliäänteitä, jotka piti nimetä vastaamaan jotain oman äidinkielen vokaalifoneemia. Testissä espanjankieliset koehenkilöt luokittelivat melko laajalta alueelta kuulemansa äänteet oman äidinkieltensä /a/:ksi. Alueen sisään mahtuvat molemmat suomen väljät vokaalit, eli /a/ ja /æ/. Kuvan 3.2.4 vokaalikartta kuvaa puolestaan suomenkielisten samassa tutkimuksessa tekemää vokaalien luokittelua oman kielensä äännejärjestelmän perusteella.

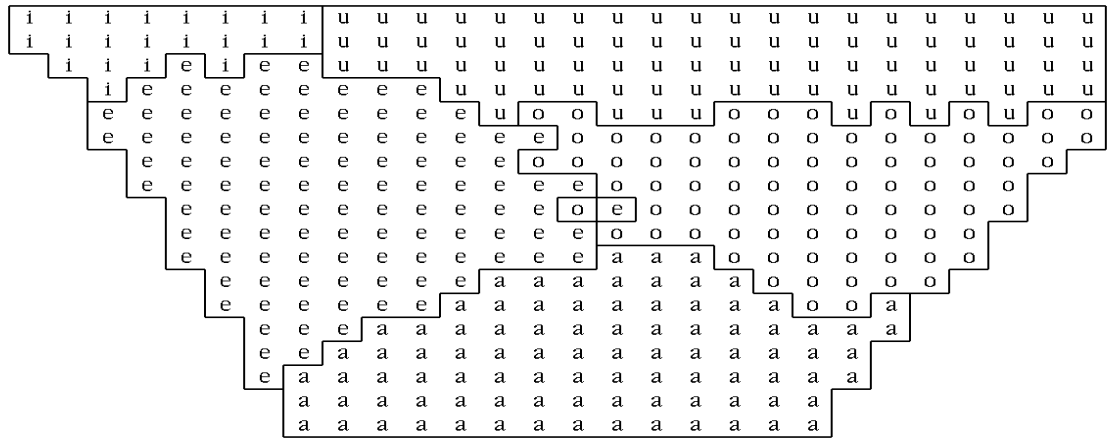
Kuva 3.2.2

Suomen kielen vokaaliavaruus sekä kaksi- että kolmiulotteisena kuvauksena. Kuvassa a. ilmaistaan pysty- ja vaakasuunnassa vokaalien väljyys sekä etisyys/takaisuus. Kuvassa b. myös vokaalien pyöreys (labiaalisuus/illabiaalisuus) ilmaistaan syvyyssuunnassa (Helsingin yliopisto, Puhetieteiden laitos).

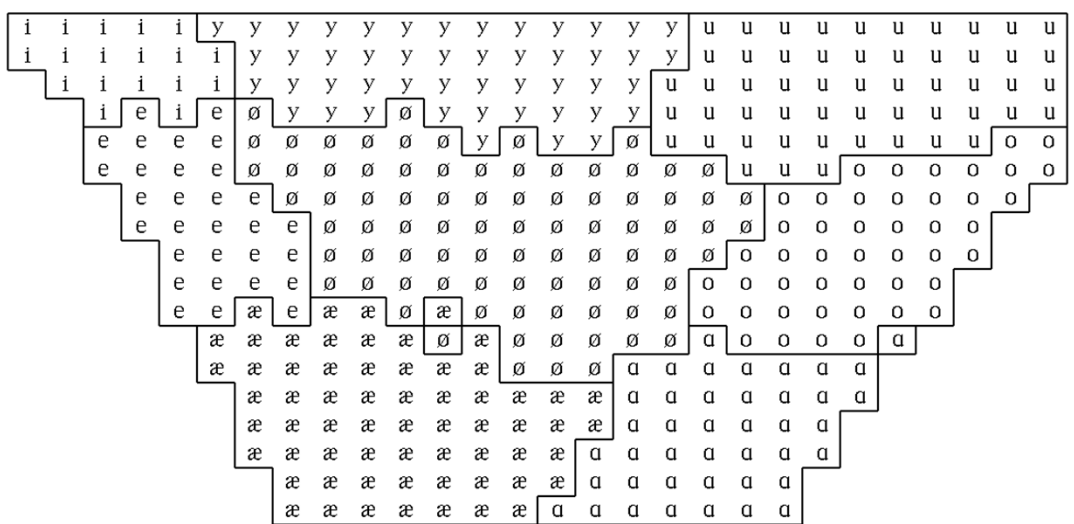
Kuva 3.2.3

Espanjankielisten koehenkilöiden suorittama synteettisten vokaaliäänteiden luokittelu oman äidinkielsä vokaalijärjestelmän mukaisesti (Turku Vowel Test: Savela ym. 2004, Savela 2009).

Kuva 3.2.4

Suomenkielisten koehenkilöiden suorittama synteettisten vokaaliäänteiden luokittelu oman äidinkielsä vokaalijärjestelmän mukaisesti (Turku Vowel Test: Savela ym. 2004, Savela 2009).

Vokaalien määrä on toinen suomen ja espanjan yhteinen piirre. Myös suomen kielen vokaalipitoisuus on suuri: 109 konsonanttia kohti on sata vokaalia (Häkkinen 1994,

s. 111). Suomessa on espanjan tavoin paljon diftongeja, yhteensä 18 kappaletta. Espanjan 14 diftongista 10 esiintyy myös suomessa. Suomessa on espanjasta poiketen pituusoppositio sekä vokaaleissa että konsonanteissa (Carcedo 1998, s. 99–101).

Oppimisvaikeudet

Suomen kielen pituusopposition ei pitäisi vaikeuttaa suomalaisen opiskelijan espanjan ääntämisen oppimista. Sen sijaan espanjankieliselle henkilölle suomen pitkien ja lyhyiden vokaalien eron havaitseminen on oletettavasti hankalaa. Vieraan kielen pituusopposition havaitseminen on nimittäin todettu vaikeaksi, jos sitä ei omassa äidinkiessä ole (Iverson & Evans 2007). Vokaalijärjestelmien suhteellisen samankaltaisuuden takia espanjan vokaalien riittävän tarkan tuottamisen ja havaitsemisen ei pitäisi aiheuttaa ongelmia suomenkieliselle oppijalle.

Flegen (1987) teorian mukaisesti voisi olettaa, että espanjan yksinkertainen vokaalijärjestelmä helpottaisi uusien vokaalien oppimista, koska äidinkielen vokaaliavaruudessa on paljon “tilaa”, eikä samankaltaisia äänneitä ole liikaa uusien oppimista häiritsemässä. Tutkimukset osoittavat kuitenkin, että näin ei välttämättä ole, vaan äidinkielen tiheä vokaaliavaruus pikemminkin helpottaa vieraiden kielten monimutkaisten vokaalijärjestelmien oppimista, mikä selittynee sillä, että äidinkielen järjestelmän ansiosta vokaalien erottelukyky on kehittyneempi kuin suppeiden vokaaliavaruuksien kieliä puhuvilla (Iverson & Evans 2007).

Suomi ja espanja ovat kuitenkin siis molemmat suppeiden vokaalijärjestelmien kieliä ja lisäksi hyvin vokaalipitoisia. Suomen kielen /ɑ/ ja /æ/ ovat oletettavasti riittävän kaukana toisistaan niiden mahdollisimman helpon keskinäisen erottelun takaamiseksi. Aiemmin mainittuun äidinkielen vokaalijärjestelmän vaikutukseen uuden kielen oppimisessa viitaten voidaan kuitenkin lisäksi olettaa, että myös suomen kielen vokaaliavaruuden suppeus vaikeuttaa vieraiden kielten vokaalien oppimista ja näin ollen myös eron havaitsemista espanjan /a:n ja suomen /ɑ:n välillä. Kuten todettua, tämä ero ei ole sikäli tärkeä, että se erottelisi merkityksiä, mutta tuloksena voi olla ns. vieras aksentti. Wiik (1965, s. 20–23) nimeää alierotteluksi vaikeudet havaita ja tuottaa kohdekielen fonologisia kontrasteja silloin, kun samat erot eivät esiinny henkilön

äidinkielessä tai ovat ainoastaan allofonisia. Alierottelu voi johtaa paitsi tulkintavaikeuksiin ja väärinymmärryksiin, niin myös muihin ääntämisongelmiin eli nimenomaan vieraan korostuksen havaitsemiseen. Ylierottelu on vastaavasti sitä, että henkilö havaitsee ja tuottaa äidinkieltensä fonologiset erot myös kohdekielessä, vaikka ne jälkimmäisessä olisivat vain allofonisia tai pelkkää vapaata vaihtelua.

3.3 Konsonantit

Espanjan konsonantit

Samoin kuin vokaalien tapauksessa, myös espanjan konsonanttien oikeinkirjoitus on varsin yksinkertainen ja johdonmukainen. Ainoat kaksoiskonsonantit ovat <cc>, <rr>, <ll> ja <nn>. Näin on vältetty esim. ranskalle ja englannille tyypilliset vaikeudet oikeinkirjoituksessa (Mäkinen 2002, s. 13). Myöskään konsonanttien kohdalla ei ole varsinaista pituusoppositiota.

Espanjassa voidaan erottaa yhdeksäntoista eri konsonanttifoneemia sekä niiden allofonit. Tosin on huomioitava, että espanjan foneemeihin laskettava interdentaalinen /θ/ esiintyy suurimmassa osassa Manner-Espanjaa, mutta puuttuu lähes kokonaan espanjankielisen Amerikan sekä Kanarian saarten varianteista, joissa sen allofonina on alveolaarinen [s]. Toinen ero koskee foneemi /χ/:ää, joka sekin esiintyy osassa Manner-Espanjaa, mutta jonka paikalla suurimmassa osassa espanjankielistä Amerikkaa on soinniton faryngaalinen tai laryngaalinen frikatiivi [h] (Carcedo 1998, s. 108–113). Taulukossa 3.3 näkyvät kaikki espanjan standardiääntämiseen luokiteltavat konsonanttifoneemit (ks. liite 1).

3.3.1 Klusiilit

Klusiilit ovat sulkuaänteitä, joissa ilmavirta katkaistaan ääniväylässä jossain vaiheessa ääntämistä.

Espanjan klusiilit

Espanjassa klusiileja on kuusi kappaletta:

1. soinniton, bilabiaalinen /p/
2. soinnillinen, bilabiaalinen /b/
3. soinniton, dentaalinen /t/
4. soinnillinen, dentaalinen /d/
5. soinniton, velaarinen /k/
6. soinnillinen, velaarinen /g/

(Quilis & Fernández 1992, s. 75–76).

Soinniton bilabiaalinen klusiili

Tämä foneemi kuvataan merkillä /p/ ja se voidaan tuottaa missä tahansa ympäristössä. Sitä vastaa kirjoituksessa grafeemi <p>. Esimerkkejä: [ópera] <ópera>, [kópa] <copa>, [papá] <papá> jne.

Soinnillinen bilabiaalinen klusiili

Äänne [b] on yksi foneemin /b/ foneettisista toteumista. Tämä allofoni esiintyy sananalkuisena tauon jälkeen sekä foneemin /n/ allofonin [m] jälkeen. Ortografisesti jälkimmäinen tapaus merkittäisiin grafeemeilla *mb* tai *nv*. Ortografisesti allofoni [b] vastaa aina grafeemeja ja <v>. Esimerkkejä: [ómbre] <hombre>, [úm bélo] <un belo>, [úm bwuém bjáxe] <un buen viaje> jne.

Soinniton dentaalinen klusiili

Foneemi /t/:n allofoni on aina [t], ja puheessa se voidaan tuottaa missä asemassa tahansa. Se vastaa aina grafeemia <t> kirjoituksessa. Esimerkkejä: [téla] <tela>, [kortár] <cortar>, [píto] <pito> jne.

Soinnillinen dentaalinen klusiili

Foneemin /d/ allofoni [d] tuotetaan aina tauon jälkeen sekä nasaalin /n/ ja lateraalin /l/ jäljessä. Kirjoituksessa tämä äänne kuvataan aina grafeemilla <d>. Esimerkkejä: [dinéro] <dinero>, [dónde] <donde>, [él dwénde] <el duende> jne.

Soinniton velaarinen klusiili

Foneemi /k/ vastaa etuvokaalien /e/ ja /i/ edellä grafeemia <qu> ja muiden vokaalien edellä <c>:tä. Esimerkkejä [kása] <casa>, [késo] <queso>, [lóko] <loco> jne.

Soinnillinen velaarinen klusiili

Äänne [ŋ] on foneemin /g/ allofoni. Se tuotetaan aina tauon jälkeen sekä nasaalin /n/ jäljessä. Tällöin /n/:n artikulaatiopaikka muuttuu ympäristön vaikutuksesta alveolaarisesta velaariseksi eli allofoniksi [ŋ] (ks. 3.3.4). Ortografisesti tämä äänne vastaa etuvokaalien edellä grafeemeja <gu> ja muissa tapauksissa grafeemia <g>. Esimerkkejä [gás] <gas>, [gíso] <guiso>, [tángo] <tango> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 76–80).

Soinnillisten klusiilien allofonit

Huomionarvoista soinnillisissa klusiileissa on se, että ne esiintyvät klusiileina ainoastaan tietyssä ympäristössä eli vain tauon tai nasaalikonsonantin jälkeen. Dentaalinen /d/ esiintyy klusiilina myös lateraalien jäljessä. Kaikissa muissa äänneympäristöissä soinnilliset klusiilit toteutuvat frikatiivisina allofoneina. Esimerkiksi foneemi /b/ sanassa *vaso* eli [báso] on klusiili ympäristössä [úm báso] eli ortografisesti <un vaso>, mutta tuotetaan frikatiivina kontekstissa [ése báso] eli <ese vaso>. Samalla tavalla sanassa <dedo> foneemi /d/ tuotetaan klusiilina ympäristössä [él dédo], eli <el dedo>, mutta frikatiivina kontekstissa [ése dédo], <ese dedo>. Edelleen foneemi /g/ voi olla klusiili ympäristössä [úm gáto], <un gato>, mutta frikatiivi kontekstissa [éste yáto], <este gato>.

Fonologisesti ero frikatiivien ja klusiilien välillä ei ole merkittävä, sillä frikatiivin ääntäminen klusiilina tai klusiilin ääntäminen frikatiivisena ei muuta sanan merkitystä. Itse asiassa joissakin ympäristöissä ja huolimattomassa ääntämisessä soinnittomissa klusiileissa voi olla niin vähän energiaa että nekin toteutuvat enemmän tai vähemmän frikatiivisina (Quilis & Fernández 1992, s. 81–85).

Frikatiivien ääntämiseen käytetyn artikulatorisen energian määrä eli käytännössä äänteiden voimakkuus vaihtelee alueittain. Lisäksi [β] ja etenkin [ð] voivat jäädä alemmissa sosiolekteissä kokonaan ääntämättä, jälkimmäinen erityisesti sananloppuisena, esim. [akáβo] > [akáo] ja [ustéð] > [usté]. Toisaalta osissa Kolumbiaa on todettu foneemien /b/ ja /v/ erottelu olemassa olevaksi piirteeksi. Lisäksi Kolumbian espanjalle on tavallista myös kaikkien kolmen soinnillisen klusiilin ääntäminen klusiileina muidenkin konsonanttien kuin nasaalien jäljessä eli ympäristöissä, joissa ne muualla tuotetaan frikatiivisina allofoneina (Cotton & Smith 1988, s. 55, 59, 152–153, 178).

Käytännössä soinnillisten klusiilien ja niiden frikatiiviallofonien järjestelmä on monimutkaisempi kuin kielen kuvauksissa esitetään. Eri alueiden ja sosiaaliluokkien puhekielessä tilanne vaihtelee paljon, ja etenkin frikatiivien paikalla esiintyy monia eri äänteitä. Yksinkertaistaen frikatiiveja voidaan kutsua "heikoiksi" ja klusiileja "vahvoiksi" äänteiksi (Malmberg 1965, s. 79). Tämän tarkempaan selvitykseen ei liene kuitenkaan syytä mennä, koska tässä työssä keskitytään pääasiassa huoliteltuun standardiääntämiseen.

Labiodentaalisen frikatiivin ortografia

Yleensä sanotaan, että espanjan kirjoitusjärjestelmässä <v> on arkaismi, historiallinen jäännös latinasta, eikä labiodentaalinen [v] esiinny espanjan fonologisessa järjestelmässä. Espanjassa [v] voi esiintyä joidenkin henkilöiden ääntämisessä, mikäli kyseessä on äidinkieleltään jonkin muun kansalliskielen, esim. katalaanin, puhuja. Amerikassa [v]:n satunnaiseen esiintymiseen on tavallisesti syynä tietouttaan oikeinkirjoituksesta ääntämisen kautta korostavat henkilöt. Kyse on siis eräänlaisesta hyperkorrektismista eli jonkin äänteellisen ilmiön vääränlaisesta tai ylikorostuneesta ilmaisemisesta. <V>:n ja

n sekaantuminen kirjoituksessa on tyypillistä sekä Espanjassa että Amerikassa (Malmberg 1950, s. 59–62). Mm. baskia merkitsevä <vasco> ja Kuuban pääkaupungin nimi <La Habana> osoittavat selvästi, että sama äänne voidaan merkitä kirjoituksessa eri tavoin.

Suomen klusiilit ja vertailu espanjaan

Suomen klusiilit ovat samankaltaisia kuin vastaavat äänteet espanjassa, vaikkakin soinnilliset /b/ ja /g/ ovat vierasperäisiä eivätkä esiinny omaperäisissä sanoissa. Sen sijaan klusiilifoneemien frikatiiviallofonit ovat tuntemattomia suomessa, ja ne tuottavat vaikeuksia suomenkieliselle henkilölle sekä havaitsemisessa että tuottamisessa. Suomen kielessä /d/ tuotetaan alveolaarisena ja espanjassa puolestaan dentaalisena. Espanjan soinnillisten klusiilien ja niiden frikatiivisten allofonien tuottamisessa suomalaiset tekevät kuitenkin eniten virheitä /g/:n tapauksessa, /b/:n ollessa tulosten perusteella helpoin näistä kolmesta (Carcedo 1998, s. 125–126, 155–157).

Suomen kielessä /b/ ja /g/ kuuluvat kaikkein harvinaisimpien äänteiden joukkoon, ja on kyseenalaista voiko niitä kaikkien puhujien kohdalla edes laskea omiksi itsenäisiksi foneemeikseen. Sen sijaan /d/ on erikoistapaus, joka onkin alunperin ollut /ð/, mutta tämä äänne on sittemmin kadonnut suomen kielestä. Foneemin /d/ allofoneina esiintyy useita eri äänteitä kuten mm. [r] tai [h]. Joka tapauksessa suomen /d/ ei ole ominaisuuksiltaan varsinaisesti klusiili, vaan sillä on joitakin resonanteille tyypillisiä piirteitä (Suomi ym. 2006, s. 170–174). Kuten todettua, suomen /d/ poikkeaa ääntymäpaikaltaan espanjan soinnillisesta dentaaliksiilistä, joten se voidaan Flegen (1987) mallin mukaan luokitella samankaltaiseksi ja näin ollen vaikeaksi äänneeksi. Suomen /d/ poikkeaa ääntötavaltaan myös suomen /t/:n pääallofonista, eli ero ei ole pelkästään soinnissa tai soinnittomuudessa (Suomi ym. 2006, s. 160, 169–170).

Kuten edellä jo todettiin, espanjan kielessä soinnilliset klusiilit ja niiden frikatiiviset allofonit eivät ole keskenään oppositiossa, joten väärä ääntäminen ei varsinaisesti muuta merkityksiä. Soinnilliset klusiilit ja frikatiiviallofonit ovat keskenään täydennysjakauksessa eli komplementaarissa distribuutiossa. Yhdessä äänneympäristössä voi siis esiintyä ainoastaan joko klusiili tai frikatiivi, eivät

molemmat (Quilis & Fernández 1992, s. 91–101). Frikatiivit ovat espanjan äännejärjestelmässä hyvin tärkeitä, joten niiden huomioimattomuus saa aikaan puheessa vieraalta kuulostavan korostuksen.

3.3.2 Frikatiivit

Frikatiiveissa eli hankausäänteissä ilman kulku ääniväylässä estetään osittain, mutta ei kokonaan kuten klusiileissa.

Espanjan frikatiivit

Espanjassa frikatiivit voidaan fonologisesti jakaa viiteen ryhmään:

1. soinniton, labiodentaalinen /f/
2. soinniton, interdentaalinen /θ/
3. soinniton, alveolaarinen /s/
4. soinnillinen, palataalinen /j/
5. soinniton, velaarinen /χ/

Näiden lisäksi tulee muistaa myös kappaleessa 3.3.1 esiteltyt soinnillisten klusiilien frikatiiviset allofonit. Ne mukaan lukien frikatiiviäänteitä on yhteensä yhdeksän. On syytä tarkastella lähemmin espanjan frikatiiviäänteitä, koska ne ovat kielen äännejärjestelmälle hyvin tyypillisiä joko jonkin foneemin ainoina muotoina tai klusiilien allofoneina (Quilis & Fernández 1992, s. 75–76).

Soinnillinen, bilabiaalinen frikatiivi

Tämä konsonantti on pelkkä soinnillisen, bilabiaalisen klusiilin allofoni. Kuten jo edellisessä kappaleessa todettiin, foneemi /b/ toteutuu frikatiivisena allofonina kaikissa muissa ympäristöissä paitsi tauon tai nasaalikonsonantin jälkeen, jotka ovat yksinomaan bilabiaalisten klusiilien esiintymisympäristöjä. Kirjoituksessa allofoni [β] vastaa samoja grafeemeja kuin foneemi /b/ eli :tä ja <v>:tä. Esimerkkejä: [káβo] <cabo>, [álβa] <alba>, [ésa βáka] <esa vaca> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 92–93).

Soinniton, labiodentaalinen frikatiivi

Foneemi /f/:n allofoni on aina [f] kaikissa äänneympäristöissä. Ortografisesti tämä foneemi vastaa aina kirjainta <f>, esim. [kafé] <café>, [kom̄feðeraθión] <confederación>. On syytä vielä lisätä, että espanjan kielessä tunnettiin historiallisesti myös soinnillinen, labiodentaalinen frikatiivi, joka hävisi keskiajan ja uuden ajan välissä. Niinpä grafeemi <v>:n tulkitseminen foneettisesti [v]:nä on hyperkorrektismia, eikä näin ollen pidä ääntää [víno] vaan [bíno] (ks. 3.3.1) (Quilis & Fernández 1992, s. 93–94).

Soinniton interdentaalinen frikatiivi

Tämä äänne voi esiintyä missä ympäristössä tahansa ja sen ainoa allofoni on [θ]. Kirjoituksessa se vastaa grafeemia <c> ennen etuvokaaleja /e/ ja /i/ sekä grafeemia <z> kaikissa muissa ympäristöissä. Esimerkkejä [koθér] <cocer>, [krúθ] <cruz>, [kaθáðo] <calzado> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 94).

Seseo

Joillakin Espanjan alueilla, sekä koko espanjankielisessä Amerikassa ei tunneta lainkaan edellä esitettyä soinnitonta interdentaalista frikatiivia, vaan sen paikalla äännetään alveolaarinen [s]. Ilmiö tunnetaan nimellä *seseo*. Näin ollen oppositio [s]/[θ] neutralisoituu ja menettää joissakin tapauksissa merkitystä erottavan tehtävänsä, kuten esimerkissä <caza> [kaθa] – <casa> [kasa]. Foneemin [θ] käyttöön viittaava ilmiö tunnetaan vastaavasti nimellä *ceceo* (Quilis & Fernández 1992, s. 94).

Soinnillinen interdentaalinen frikatiivi

Tämä äänne on soinnillisen dentaalisen klusiilin allofoni, kuten jo klusiilien kohdalla todettiin. Tämä allofoni toteutetaan muissa ympäristöissä, paitsi nasaalikonsonantin [n], lateraali [l]:n tai sananalkuisena tauon jälkeen. Kirjoituksessa tämä foneemi vastaa aina grafeemia <d>. Esimerkkejä: [káða] <cada>, [bóða] <boda>, [láðo] <lado> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 94–95).

Soinniton alveolaarinen frikatiivi

Tämä äänne esitetään foneettisesti merkillä [s] ja kirjoituksessa grafeemilla <s>. Se tuotetaan kaikissa muissa ympäristöissä, paitsi ennen soinnillista konsonanttia. Esimerkkejä: [kása] <casa>, [pesár] <pesar> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 95–97).

Soinnillinen alveolaarinen frikatiivi

Tämä äänne kuvataan foneettisesti merkillä [ʃ]. Se on foneemi /s/:n allofoni ja toteutuu niissä ympäristöissä, joissa se edeltää soinnillista konsonanttia. Tämä allofoni ei ole kuitenkaan aina tasalaatuinen. Esimerkkejä: [míʃmo] *mismo*, [déʃðe] *desde* jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 97).

Aspiraatio

Monilla espanjankielisillä alueilla foneemi /s/ toteutuu huolittelemattomassa kielenkäytössä, varsinkin sosiaalisesti alempien luokkien puheessa usein laryngaalisena frikatiivina [h], esiintyessään tavunloppuisena. Esimerkkejä: [éhte] <este>, [míhmo] <mismo>, [gátoh] <gatos> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 97). Espanjan kielessä ilmiötä kutsutaan usein aspiraatioksi tai aspiroitumiseksi, vaikka fonetiikassa kyseisen termin perinteinen merkitys onkin hieman erilainen. Tavallisesti aspiraatio tarkoittaa klusiiliiäänteen jälkeistä laukeamiskohinaa, mutta /s/:n allofonina ennen konsonanttia esiintyvää [h]:ta voitaneen kutsua paremman nimityksen puutteessa vaikka ”esiaspiraatioksi”, termin mahdollisesta epätieteellisyydestä huolimatta. Tämänkaltainen aspiraatio on joka tapauksessa pääsääntöisesti espanjankielisen Amerikan alanko- ja rannikkoseutujen sekä eteläisen Espanjan yhteinen piirre (Noll 2005).

Soinnillinen palataalinen frikatiivi

Foneettisesti tämä äänne esitetään merkillä /j/ ja kirjoituksessa sitä vastaa grafeemi <y> ja sananalkuisena myös <hi>. *Yeísmo* (ks. 3.3.5) esiintymisalueilla myös <ll> äännetään /j/:nä. Äänne esiintyy muissa ympäristöissä paitsi nasaalin, lateraalien tai tauon jäljessä. Foneemi /j/:llä on myös allofoni, affrikaatta [tʃ], joka käsitellään

kappaleessa 3.3.3. Esimerkkejä: [lá jérβa] <la hierba>, [májo] <mayo>, [kajáðo] <callado> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 98).

Soinniton velaarinen frikatiivi

Tämä foneemi esitetään foneettisessa tarkekirjoituksessa merkillä [χ]. Äänne on hyvin tyypillinen Manner-Espanjassa, mutta kuten kappaleessa 3.1 todettiin, sen allofonina varsinkin espanjankielisessä Amerikassa esiintyy usein soinniton, faryngaalinen tai laryngaalinen frikatiivi [h]. Ainoastaan Kastilian variantissa tämän äänteen tuottamisessa käytetään niin paljon artikulatorista energiaa kuin esim. saksan kielen velaarissa, jota merkitään grafeemeilla <ch> (Cotton & Smith 1988, s. 55). Kirjoituksessa tätä foneemia vastaa grafeemi <j> ennen mitä tahansa vokaalia sekä etuvokaalien /e/ ja /i/ edellä myös <g>. Esimerkkejä: [káχa] <caja>, [χitáno] <gitano>, [χéfe] <jefe> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 99).

Soinnillinen velaarinen frikatiivi

Tämä äänne on soinnillisen velaarisen klusiilin allofoni (ks. 3.3.1). Sen esiintymisympäristöt ovat kaikki muut, paitsi tauon tai nasaalikonsonantin jäljessä. Kirjoituksessa se vastaa aina samoja grafeemeja kuin foneemi /g/. Nämä grafeemit ovat <g> ennen foneemeja /a/, /o/ ja /u/ sekä <gu> ennen vokaaleja /e/ ja /i/. Esimerkkejä: [áyo] <hago>, [payár] <pagar>, [seγír] <seguir> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 99–100).

Yhteenveto

Sekä klusiileihin että frikatiiveihin liittyen lienee hyvä kerrata, että espanjassa soinnillisilla klusiileilla /b, d, g/ on kullakin kaksi erilaista allofonia, jotka ovat tavallisesti keskenään täydennysjakaumassa eli komplementaarisessa distribuutiossa. Klusiilit [b, d, g] toteutuvat tauon tai nasaalikonsonantin jäljessä sekä [d] myös lateraalin /l/ jälkeen. Muissa tapauksissa tuotetaan frikatiivinen allofoni eli [β], [ð] tai [γ] (Quilis & Fernández 1992, s. 91–101).

Vertailu espanjan ja suomen välillä

Kuten klusiilien kohdalla kappaleessa 3.3.1 todettiin, oikean ääntämisen kannalta on tärkeää pyrkiä tekemään ero soinnillisten klusiilien ja niiden frikatiivisten allofonien välillä. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota dentaalisen frikatiivin [ð] tuottamiseen, joskin kuten jo aiemmin todettiin, sen ääntämättä jättäminen on joissakin tilanteissa tavallista jopa natiivipuhujille. Espanjan ja suomen äännejärjestelmille on yhteistä, että niissä molemmissa esiintyy frikatiivifoneemi /s/. Lainasanoissa suomessa esiintyy myös /f/, joskin se kuuluu harvinaisten äänteiden joukkoon eikä edes esiinny kaikissa murteissa (Suomi ym. 2006, 171–172). Interdentaalisen /θ/:n voi korvata sen alveolaarisella allofonilla [s], kuten lähes kaikkialla espanjankielisessä Amerikassa sekä osissa Espanjaa tehdään. Suomalaisen tehtävää voi helpottaa myös velaarisen /χ/:n korvaaminen sen allofonilla [h]. Suomi ym. (2006, s. 163) rinnastaa yhden suomen /h/:n lukuisista allofoneista saksan kielen sanassa <nicht> esiintyvään foneemiin /χ/, ja samaa äännettä verrattiin myös edellä espanjan velaariseen frikatiiviin. Suomen /h/:n allofoneissa ei ole luultavasti samaa artikulatorista energiaa kuin em. äänteissä, mutta sitä ei ole myöskään monissa espanjan varianttien /χ/:n allofoneissa. Muut espanjan frikatiivit eivät esiinny suomessa, joten ne pitää erikseen opetella.

3.3.3 Affrikaatat

Affrikaattojen artikulaatiossa tapahtuu sulkeuma ennen frikaatiota. Affrikaatoille on ominaista, että sekä okklusio että frikaatio tehdään samassa ääntymispaikassa.

Espanjan affrikaatat

Fonologisesti espanjassa tunnetaan vain yksi affrikaatta, mutta foneettisesti niitä lasketaan olevan kaksi toisen ollessa frikatiivin allofoni.

Soinniton palataalinen affrikaatta

Foneettisessa tarkekirjoituksessa tätä foneemia kuvataan tavallisimmin symbolilla /tʃ/ ja tavallisessa tekstissä grafeemeilla <ch>. Esimerkkejä: [muʃáʃo] <muchacho>, [tʃiko] <chico>, [tʃifaʁones] <chicharrones> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 107).

Soinnillinen palataalinen affrikaatta

Tämän foneemin ääntymispaikka ja –tapa ovat samat kuin soinnittoman affrikaatan, ainoana erona äänihuulten värähtely ja lyhyempi kesto. Tämä foneemi on soinnillisen palataalisen frikatiivin /j/ allofoni, joka tuotetaan affrikaattana lateraalin /l/ tai nasaalin /n/ jälkeen, jolloin näissä tapahtuu palatalisoitumista. Joskus foneemia /j/ painotetaan tauon jälkeen sanan alussa, jolloin se ääntyy affrikaattana, kuten sanassa [ʝó] <yo>. Foneettisessa tarkekirjoituksessa käytetään tästä äänneestä usein symbolia [dʒ], mutta espanjan tapauksessa [j] voi olla parempi, koska affrikaatta on aina yhtenäinen äänne eikä kahden foneemin liitos. Ortografisesti tämä allofoni, kuten myös /j/, vastaa kirjoituksessa <y>:tä ja sanan alussa myös grafeemeja <hi>. Esimerkkejä [kónʝuxɛ] <cónyuge>, [él ʝúgo] <el yugo>, [él ʝélo] <el hielo> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. XXVII, 107–109).

Suomen affrikaatat ja vertailu espanjaan

Espanjan affrikaattojen kaltaisia äänneitä ei esiinny sellaisinaan suomessa. Suomen kieli ei muutenkaan enää tunne affrikaattoja, vaikka niitä on joskus aiemmin ollut kielessämme (Wiik 1981, s. 84). On tärkeää huomata, ettei niitä korvaa esim. soinnittoman dentaaliklusiilin ja alveolaarisen frikatiivin yhdistelmällä /ts/ tai approksimantilla /j/, jotka voivat vaikuttaa riittävän läheisiltä ja samankaltaisilta äänneiltä.

3.3.4 Nasaalit

Nasaaleja ovat äänneet, jotka tuotetaan sulkemalla suun ääniväylä ja ohjaamalla ilma nasaaliportin kautta.

Espanjan nasaalit

Espanjassa nasaalikonsonantteja on fonologisesti määritellen vain kolme, mutta allofonit mukaan lukien niiden määrä nousee kahdeksaan. Allofonit tosin toteutuvat ääntöpaikan eli koartikulaation seurauksena, joten niiden tuottamisessa ei pitäisi olla erityisiä ongelmia. Espanjan nasaalifoneemit ovat kaikki soinnillisia:

1. bilabiaalinen /m/
2. alveolaarinen /n/
3. palataalinen /ɲ/

(Quilis & Fernández 1992, s. 111).

Soinnillinen bilabiaalinen nasaali

Tällä foneemilla /m/ on vain yksi allofoni [m], joka tuotetaan ainoastaan tavunalkuisena. Ortografisesti se vastaa aina kirjainta <m>. Esimerkkejä: [māmá] <mamá>, [asomár] <asomar>, [márθo] <marzo> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 112).

Soinnillinen bilabiaalinen nasaali toteutuu myös yhtenä foneemin /n/ allofoneista, ja se tuotetaan vain tavunloppuisena silloin, kun alveolaarista nasaalia seuraa bilabiaalinen konsonantti /b/, /p/ tai /m/. Foneettisesti tätä äännettä vastaa symboli [m] ja kirjoituksessa grafeemi <n>. Esimerkkejä [úm báso] <un vaso>, [ém bélyika] <en Bélgica>, [ém pjé] <en pie> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 114).

Soinnillinen alveolaarinen nasaali

Tätä äännettä voidaan pitää foneemin /n/ normaalina ääntämismuotona. Kirjoituksessa sitä vastaa aina grafeemi <n>. Foneemi /n/ tuotetaan alveolaarisena, kun se esiintyy:

a) tavunalkuisena, esimerkiksi [kóno] <cono>, [italiáno] <italiano>, tai

b) tavunloppuisena, edeltäen vokaalia tai alveolaarista konsonanttia, esimerkkejä: [ún láðo] <un lado>, [ún éxe] <un eje>, [onráðo] <honrado> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 113).

Soinnillinen labiodentaalinen nasaali

Kun nasaali /n/ edeltää soinnitonta labiodentaalista frikatiivia /f/, muuttuu artikulaatiopaikka labiodentaaliseksi, jolloin tuloksena on labiodentaalinen nasaalinen allofoni, joka foneettisesti kuvataan merkillä [ɱ] ja kirjoituksessa grafeemilla <n>.

Esimerkkejä: [ɪmfáme] <infame>, [úmfáɾo] <un fardo>, [comfúso] <confuso> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 114).

Soinnillinen interdentaalinen nasaali

Tämä allofoni tuotetaan silloin kun foneemia /n/ seuraa soinniton interdentaalinen frikatiivi [θ]. Foneettisesti tätä allofonia vastaa symboli [ɲ]. Esimerkiksi [ónθe] <once>, [ún θapáto] <un zapato>, [láɲθa] <lanza> jne. Luonnollisestikaan tätä allofonia ei tunneta *seseon* esiintymisalueella (ks. 3.3.2) (Quilis & Fernández 1992, s. 114).

Soinnillinen dentaalinen nasaali

Tämä allofoni tuotetaan silloin, kun nasaalifoneemi /n/ edeltää niin soinnitonta [t] kuin soinnillista dentaaliklusiilia [d]. Foneettisesti tätä äännettä kuvataan symbolilla [ɲ] ja ortografisesti kirjaimella <n>. Esimerkkejä: [dónðe] <donde>, [kwáɲdo] <cuando>, [leɲto] <lento> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 114).

Soinnillinen palatalisoitunut nasaali

Kun alveolaarista nasaalia seuraa palataalinen konsonantti /tʃ/ tai /j/, tapahtuu lievä palatalisaatio, jonka tuloksena on allofoni [ɲ]. Ortografisesti tätäkin äännettä kuvataan kirjaimella <n>. Esimerkkejä: [ún tʃiko] <un chico>, [kónɲuɣe] <cónyge> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 114–115).

Soinnillinen velaarinen nasaali

Tämä allofoni tuotetaan aina kun nasaalifoneemi edeltää velaarista konsonanttia, oli kyseessä sitten soinniton /k/ tai soinnillinen /g/. Foneettisesti tätä äännettä vastaa symboli [ɲ], ja luonnollisestikin kirjoituksessa grafeemi <n>. Esimerkkejä: [máɲko] <manco>, [ónɲgo] <hongo>, [ún gáto] <un gato> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 115).

Soinnillinen palataalinen nasaali

Tämä foneemi kuvataan foneettisesti symbolilla [ɲ] ja kirjoituksessa grafeemilla <ñ>. Tämä foneemi esiintyy, yhtä poikkeusta lukuunottamatta, vain vokaalien välissä, tavunalkuisena äänteenä. Esimerkkejä: [káɲa] <caña>, [áɲo] <año>, [suéɲo] <sueño> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 116).

Nasaalifoneemien neutralisaatio

Yhteenvedona edellisestä voidaan todeta, että nasaalifoneemit tuotetaan puhtaasti vain tavunalkuisena, kuten esimerkit *cama – cana – caña* ([ká-ma, ká-na, ká-ɲa]) osoittavat. Tavunloppuisena nasaalit /m, n, ɲ/ menettävät erityispiirteensä ja neutraalistuvat. Näin ollen fonologisesti on välttämätöntä kuvata kaikki edellä esitetyt allofonit arkkifoneemilla /N/. Tämän arkkifoneemin allofonit ovat siis [Nf, Nθ, Nt, Nd, Nk, Ng, Np, Nb, Nc, Nj, NS] (Quilis & Fernández 1992, s. 116).

Yhteenvedo ja vertailu suomeen

Espanjan nasaaleista /n/ ja /m/ ovat Flegen (1987) luokittelun mukaisesti identtisiä vastaavien suomen äänteiden kanssa. Niiden allofonien suurta määrää ei pidä pelästyä, koska kuten aiemmin todettiin, ympäristön vaikutus tekee koartikulaation ansiosta oikean ääntämisen helpoksi ja luonnollisen tuntuiseksi. Vieraampi äänne sen sijaan on palataalinasaali [ɲ], jonka ääntämisessä on syytä huolellisuuteen. On väärin korvata se nasaalin /n/ ja approksimantin /j/ yhdistelmällä, eli ei pidä ääntää [mãɲána] vaan [mãɲána].

3.3.5 Lateraalit

Lateraalikonsonantit tuotetaan muodostamalla palataalinen sulkeuma ja ohjaamalla vapaasti ilma kielen laitojen yli.

Espanjan lateraalit

Lateraleja tunnetaan espanjassa fonologisesti kaksi, ja allofoneineen kaiken kaikkiaan neljä:

1. palataalinen /ʎ/
2. alveolaarinen /l/

(Quilis & Fernández 1992, s. 121–122).

Soinnillinen palataalinen lateraali

Tämä foneemi esiintyy aina tavunalkuisena. Foneettisesti sitä vastaa symboli /ʎ/. Ortografisesti sitä vastaa kirjainyhdistelmä <ll>, esimerkkejä: [káʎe] <llave>, [káʎe] <calle> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 122–123).

Yeísmo

Suurimmassa osassa espanjankielisiä alueita lateraalifoneemi /ʎ/ on kadonnut, ja sen tilalle on tullut frikatiivi /j/. Näin ollen on tyypillistä kuulla [káʎe]:n sijaan [káje] (<calle>), tai [póʎo]:n sijaan [pójo] (<pollo>) jne. Niillä alueilla joilla tunnetaan tämä *yeísmoksi* kutsuttu ilmiö, ovat *hoya-olla* tai *pojo-pollo* -tyyppiset oppositiot neutraalistuneet. (Quilis & Fernández 1992, s. 123) Yeísmo vaikuttaa myös olevan yleistymässä niilläkin alueilla, missä sitä ei aiemmin ole tunnettu (Cotton & Smith 1988, s. 55).

Platan jokisuistossa, eli suuressa osassa Argentiinaa ja Uruguayta, /j/:n ja /ʎ/:n paikalla esiintyy soinnillinen palataalinen sibilantti [ʒ] tai mahdollisesti saman äänten soinniton versio [ʃ]. Ilmiötä kutsutaan myös *zeísmoksi*. Sibilantit [ʒ] ja [ʃ] muistuttavat mm. vastaavia ranskan äänteitä (Malmberg 1950, s. 105–107, 1965, s. 94).

Soinnillinen alveolaarinen lateraali

Tämä äänne on foneemin /l/ yleisin allofoni, joka esiintyy joko

a) tavunalkuisena, [ála] <ala>, [pála] <pala> tai

b) tavunloppuisena ennen vokaalia, taukoa tai mitä tahansa konsonanttia paitsi allofoneja [t, d, θ], mistä esimerkkejä [mál] <mal>, [él áire] <el aire>, [púlpo] <pulpo> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 124).

Soinnillinen interdentaalinen lateraali

Tämä allofoni tuotetaan silloin, kun foneemi /l/ on tavunloppuisena edeltäen soinnillista interdentaalista frikatiivia /θ/. Foneettisesti sitä kuvataan merkillä [ɫ] ja kirjoituksessa grafeemilla <l>. Esimerkkejä: [kaθáðo] <calzado>, [dúθe] <dulce> jne. Koska tämä allofoni esiintyy vain foneemin /θ/ edellä, ei sitä luonnollisestikaan tunneta *seseon* esiintymisalueilla (ks. 3.3.2). Kyse on siis pelkästä koartikulaation vaikutuksesta (Quilis & Fernández 1992, s. 125–126).

Soinnillinen dentaalinen lateraali

Kun tavunloppuinen lateraalifoneemi /l/ edeltää dentaalikonsonanttia, joko soinnitonta /t/:tä tai soinnillista /d/:tä, vaihtuu sen ääntämispaikka koartikulaation vaikutuksesta alveolaarisesta dentaaliseksi, minkä seurauksena tuotetaan dentaalinen allofoni, joka merkitään symbolilla [ɭ] ja kirjoituksessa grafeemilla <l>. Esimerkkejä: [éɭ tóro] <el toro>, [káɭdo] <caldo> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 126).

Vertailu suomeen

Suomenkielisen opiskelijan kannalta lateraali /l/ allofoneineen ei tuottane vaikeuksia, sillä tämä foneemi esiintyy suomessa lähes identtisenä. Allofonien ääntymäpaikat määräytyvät koartikulaationa luonnollisella tavalla ympäristön vaikutuksesta. Palataalinen /ɫ/ on sen sijaan vieras äänne, ja sen tuottamisessa onkin syytä pitää mielessä oikea ääntöpaikka ja, että kyseessä on yksi äänne, eikä esim. suomen lateraalien /l/ ja approksimantin /j/ yhdistelmä.

3.3.6 Tremulantit

Tremulantteja kutsutaan myös täryäänteiksi. Nimensä mukaisesti ne tuotetaan siten, että jokin ääntöelimistön osa saadaan tärisemään nopeasti, mikä aiheuttaa ilmavirran kulkemaan katkonaisesti (Suomi ym. 2006, s. 59). Tremulantit ovat aina soinnillisia.

Espanjan tremulantit

Espanjassa tunnetaan kaksi tremulanttia:

1. yksitäryinen /r/
2. monitäryinen /r̄/

(Quilis & Fernández 1992, s. 129).

Yksitäryinen tremulantti

Tätä allofonia merkitään foneettisesti [r] ja ortografisesti aina <r>. Se voi esiintyä joko sanan keskellä vokaalien välisenä tai vokaalien jäljessä, ennen konsonanttia, mutta myös sanan lopussa. Esimerkkejä: [párte] <parte>, [kamaréro] <camarero>, [amár] <amar> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 129–130).

Monitäryinen tremulantti

Tämä allofoni merkitään foneettisesti symbolilla [r̄] ja kirjoituksessa joko sanan alussa ja kirjainten <l>, <n> ja <s> jälkeen grafeemilla <r> tai vokaalien välissä <rr>. Esimerkkejä [pé̄ro] <perro>, [ró̄ka] <roca>, [son̄reir] <sonreir> jne. (Quilis & Fernández 1992, s. 130–131).

Tremulanttien neutralisoituminen

Muissa ympäristöissä kuin vokaalien välissä tremulanttikonsonantti voi tavunalkuisena ja -loppuisena menettää erityispiirteensä ja toteutua joko kumpana tahansa kahdesta edellä esitellystä allofonista, mutta myös frikatiivisena. Esimerkiksi [pwérta], [pwér̄ta] tai [pweita] sanassa <puerta>. Tällöin allofonien [r, r̄, r̄] välinen oppositio neutraalistuu. (Quilis & Fernández 1992, s. 131–132, Malmberg 1965, s. 79).

Suomen tremulantit ja vertailu espanjaan

Huomattavaa on, että suomessa foneemijono /sr/ ei esiinny kotoperäisten sanojen sisässä, joten sen ääntäminen tuntuu luonnostaan hankalalta esim. sanassa <Israel>. Suomessa ei yleensä katsota olevan yksitäryistä tremulanttia. Kuitenkin vokaalien välissä ja nopeassa puheessa /r/ toteutuu usein yksitäryisenä napausäänteenä [r]. Tämä äänne on erityisen yleinen Tampereen murteessa (Mustanoja & O'Dell 2004). Suomen /r/:n pääallofonissa on tavallisesti kolmesta viiteen täryä (Suomi ym. 2006, s. 165–166).

Geminaattana sen voi nähdä vastaavan espanjan monitäryistä tremulanttia /r̄/. Ongelmallista on kuitenkin se, että espanjassa monitäryistä tremulanttia ei aina merkitä kahdella grafeemilla. Kirjoituksessa merkitään <rr> vain vokaalien välissä, muuten täry määräytyy ympäristön mukaan. Näin ollen suomalainen tekee helposti sen virheen, että ääntää kirjoituksessa <r>:llä merkityn monitäryisen /r̄/:n liian lyhyenä. Vieläkin hankalampaa voi olla yksitäryisen /r/:n tuottaminen, mutta suomen lyhyt monitäryinen tremulantti tulkitaan espanjassa helposti monitäryiseksi, eli tässä tapauksessa käytännössä pitkäksi äänneeksi (Carcedo 1998, s. 157). Koska yksitäryinen ja monitäryinen tremulantti ovat espanjassa keskenään oppositiossa, on niiden välisen eron oppiminen hyvin tärkeää siitäkin huolimatta, että yksitäryisen ja monitäryisen tremulantin fonologinen, merkityksiä erotteleva tehtävä toteutuu vain vokaalien välissä (Alarcos Llorach 1968, s. 183). Kuten todettua, yksitäryinen tremulantti ei ole kuitenkaan aivan tuntematon suomessa. Carcedon (1998, s. 157–159) mukaan suomalaiset toteuttavat monitäryisen tremulantin virheellisesti yksitäryistä useammin. Tähän on ilmeisesti syynä juuri se, että monitäryinen tremulantti voidaan merkitä kirjoituksessa kahdella eri tavalla, mikä poikkeaa suomesta, jossa pitkä geminaattaäänne merkitään johdonmukaisesti aina kahdella grafeemilla.

3.3.7 Fonotaksi

Fonotaksilla viitataan siihen, miten jonkin kielen foneemit esiintyvät suhteessa toisiinsa, ja miten niitä voidaan yhdistellä joko tavujen, sanojen tai sitä suurempien äänneellisten yksikköjen tasolla. Kielen fonotaksia kuvatessa voidaan periaatteessa joko todeta yhdistelmät, jotka fonotaksi sallii, tai luetella ne yhdistelmät, joita fonotaksi ei salli. Fonotaktiset rajoitukset eivät useinkaan ole ehdottomia, vaan niihin on poikkeuksia etenkin vierasperäisissä lainasanoissa, erisnimissä, deskriptiivisissä sanoissa ja slangisanoissa. Foneemien esiintymistä kuvaavat rajoitukset voidaan jakaa vierekkäis- ja etäisrajoituksiin. Vierekkäisrajoitukset määrittävät nimensä mukaisesti sitä, mitkä foneemit voivat esiintyä toistensa vieressä, etäisrajoitukset taas sitä, mitkä foneemit voivat esiintyä erillään toisistaan samassa sanassa. Esimerkkinä fonotaktisista rajoituksista voidaan mainita suomen kielen vokaaliharmonia eli takavokaalien /a/, /u/ ja /o/ sekä etuvokaalien /y/, /æ/ ja /ø/ esiintymättömyys samassa yhdistämättömässä sanassa (Suomi ym. 2006, s. 185–193).

Espanjan fonotaksi

Sirrema

Espanjassa on tärkeää huomioida eräs fonotaktinen ilmiö, jota kutsutaan nimellä *sirrema*. Sillä viitataan lausessa olevaan kahden tai useamman sanan muodostamaan, äänteellisesti eheään yksikköön, jossa ei ole minkäänlaisia taukoja. *Sirreman* voi muodostaa yhdeksällä tavalla:

1. artikkeli ja substantiivi: [elkãro] <el carro>, [lasáulas] <las aulas> jne.
2. painoton pronomini ja sitä seuraava tai siihen yhdistyvä yksikkö: [ke seβája] <que se vaya>, [díle ke βéŋga] <dile que venga> jne.
3. adjektiivi ja substantiivi, kummassa järjestyksessä tahansa: [pé̃roβláŋko] <perro blanco>, [bwénómbre] <buen hombre> jne.
4. substantiivi ja sen määrittäjä: [el pé̃roðelwís] <el perro de Luis>
5. yhdistetty verbin aikamuoto: [ékomíðo mwí βjén] <he comido muy bien>
6. perifraasin 1. kiertoilmauksen muodostavat elementit: [émoʃðexáðoðesér] <hemos dejado de ser>
7. adverbi ja verbi, adjektiivi tai adverbi: [pasárombjén loʃmáʃðestakáðosalúmno] <pasaron bien los más destacados alumnos>
8. konjunktio ja sitä seuraava pääsana: [χwán ipéðro] <Juan y Pedro>
9. prepositio ja sen pääsana: [la káma ðemaría] <la cama de María>, [bóɪ koŋχwán] <voy con Juan> jne.

Vaikka yksittäisellä sanalla onkin aina paino määrättyssä paikassa, voi sana lausetasolla puheessa olla joko painoton tai painollinen. Painollisuus on kuitenkin foneettisesti erittäin merkittävä ominaisuus, joten painottomasta sanasta puuttuu jotain olennaista. Siksi sen on liityttävä osaksi suurempaa yksikköä, eli yhdistyttävä painollisen sanan kanssa (Quilis & Fernández 1992, s. 143–145).

Toinen espanjalle ja romaanisille kielille tyypillinen piirre on peräkkäisiin sanoihin kuuluvien vokaalien sitominen keskenään. Menemättä yksityiskohtaisempaan selvitykseen voidaan todeta, että jos sana päättyy samaan vokaaliin kuin seuraava alkaa,

on näiden alkuperäisten äänteiden kestosta ja painollisuudesta tai painottomuudesta riippuen tuloksena kestoiltaan ja painoiltaan kolme erilaatuista yhdistelmää:

1. pitkä painollinen vokaali: [papá:βeníðo] <*papá ha venido*>
2. lyhyt painoton vokaali: [ástarχentína] <*hasta Argentina*>
3. lyhyt painollinen vokaali: [sél káso] <*sé el caso*>

(Quilis & Fernández 1992, s. 146–147).

Sinalefa

Peräkkäisten sanojen päättävät ja aloittavat vokaalit voivat yhtyä myös siinä tapauksessa, että ne ovat eri vokaaleja. Kuten vokaalien kohdalla kappaleessa 3.2 todettiin, espanjan äänneopin mukaan vain vokaaliyhdistelmät, joissa ainakin toinen on suppea vokaali, eli /i/ tai /u/ voivat muodostaa diftongeja. Kuitenkin puheessa esiintyy lausetasolla ilmiö, jota kutsutaan nimellä *sinalefa*. Se tarkoittaa tiettyjen kahteen eri sanaan kuuluvien vokaalien yhdistelmien diftongisoitumista. Näitä yhdistelmiä on neljä:

1. siirtymä suppeammasta vokaalista väljempään, esimerkiksi [ea]: [mealéyro] <*me alegre*>
2. siirtymä väljemmästä vokaalista suppeampaan, esimerkiksi [ae]: [laeskwéla] <*la escuela*>
3. vokaaliryhmä, jonka ytimessä on kaikkein väljin vokaali, esimerkiksi [oae]: [béŋgoaempeθár] <*vengo a empezar*>
4. myös kaksi väljyysasteeltaan samanlaista vokaalia muodostavat diftongin, esimerkiksi [oe]: [pókoefékto] <*poco efecto*>

(Quilis & Fernández 1992, s. 150–151).

Konsonanttien yhdistyminen

Vokaalien tavoin myös konsonanttifoneemeja voidaan sitoa peräkkäisten sanojen välissä. Tällaisia tapauksia on viisi:

1. kaksi soinnitonta, alveolaarista frikatiivia /s/, jotka ääntyvät yhdessä samalla tavalla kuin mikä hyvänsä yksittäinen allofoni [s] vokaalien välissä keskellä sanaa, esimerkiksi: [lasómbra] <*las sombras*>

2. kaksi alveolaarista nasaalikonsonanttia /n/ ääntyy tavallisessa puhekielessä samalla tavalla kuin yksittäinen äänne, ja erityisen huolitellussa kielenkäytössä kesto on hieman pidempi kuin yksittäisellä foneemilla vokaalien välissä. Esimerkiksi: [konáða] tai huolitellusti äännettäessä [kon:áða] <con nada>
3. kaksi kontaktissa olevaa tremulanttifoneemia /r/ ääntyy sanojen välissä kuin yksittäinen monitäryinen tremulantti sanan keskellä vokaalien välissä, esimerkiksi: [kaṇtáɾeɣjonál] <cantar regional>
4. kaksi alveolaarista lateraalia ääntyy kestoltaan pidempänä kuin yksittäinen foneemi, mutta ne eivät kuitenkaan yllä geminaatan keston, esimerkiksi: [el:óro] <el loro>, [el:áðo] <el lado> jne.
5. kahden dentaalisen klusiilin /d/ yhdistelmä tuottaa yleensä frikatiiviallofonin [ð], esimerkiksi: [θjuðáðel káβo] <Ciudad del Cabo>

Kuten nähdään, sananloppuisen vokaalin tai konsonantin toistuminen seuraavan sanan alussa voi pidentää kyseisen äänteen kestoja. Tämä ilmiö esiintyy kuitenkin yleensä vain, jos sanaa erityisesti painottamalla korostetaan. Tavallisessa puhekielessä, jopa huolitellussa kielenkäytössä, kesto helposti lyhenee, ja pituusoppositio häviää seuraavien esimerkkien tavoin:

Painotettu muoto	Puhekieli	Ortografia
[mí:ɣo – míɣo]	[míɣo]	<mi hijo – mijo>
[las:álas – lasálas]	[lasálas]	<las salas – las alas>
[ún:ómbre – únómbre]	[únómbre]	<un nombre – un hombre>
[desú:so – desúso]	[desúso]	<de su uso – desuso>

(Quilis & Fernández 1992, s. 147–150).

Suomen fonotaksi ja vertailu espanjaan

Suomen kielen näkökulmasta espanjan fonotaktiset piirteet ovat jossakin määrin vieraita. Suomen fonotaksille ominainen piirre on ilmiö, johon viitataan usealla termillä, mm. rajapidennys tai loppukahdennus. Ilmiö toteutuu siten, että joidenkin morfeemien jälkeen sanan loppuisen päätteen tai seuraavan sanan aloittava konsonantti äännetään

kuin välissä olisi kaksoiskonsonantti, esimerkiksi [kokoap:a] <kokoapa> tai [menek:oti:n] <mene kotiin>. Jos sanan aloittaa vokaali, tuotetaan sanojen välissä kaksoiskonsonantin mittainen glottisklusiili, kuten esimerkissä [otaʔ:au] <ota auto>. Loppukahdennus on historiallinen ilmiö, eikä se aina esiinny uudehkoissa sanoissa. Ilmiön esiintyvyys vaihtelee myös murteittain, eikä sitä kaikissa murteissa tunneta. Yleisesti voidaan sanoa, että loppukahdennus on yleisempää Itä- ja Länsi-Suomessa (Suomi ym. 2006, s. 183–185). Tällainen selvärajainen sanojen erottelu poikkeaa kuitenkin suuresti espanjan järjestelmästä, jossa sanarajoista riippumatta puhe ikään kuin ketjuuntuu.

3.3.8 Prosodia

Puheen prosodiaan viitataan vaihtelevasti joko termeillä prosodiikka, prosodiset ominaisuudet tai suprasegmentaaliset ominaisuudet tarkoittaen ainakin suurin piirtein samoja asioita. Sana prosodia pohjautuu muinaiskreikkaan ja sillä viitataan puheen jossakin mielessä laulullisiin ominaisuuksiin. Puheen äänissä havaitut erot voidaan yksinkertaistetusti jaotella seuraavien neljän perusulottuvuuden suhteen:

- Laatu, kvaliteetti (akustisesti äänen spektraaliset ominaisuudet)
- Ääntöaika (akustinen kesto)
- Sävelkorkeus (akustinen perustaajuus)
- Voimakkuus (akustinen intensiteetti)

Prosodiset eli suprasegmentaaliset ominaisuudet ovat nimensä merkityksen mukaisesti kuvaannollisesti yksittäisten segmenttien eli foneemitason yläpuolla, vaikka tämäkin kuvaus on yksinkertaistus. Merkittävimpiä prosodisia ominaisuuksia ovat ne, jotka vaikuttavat siihen miten äännökset tulkitaan, esim. onko kyseessä toteamus vai kysymys (Suomi ym. 2006, s. 115–117).

Espanjan prosodiset piirteet

Espanjan kielessä eivät merkityksiä erottele pelkästään foneemit, vaan myös prosodisilla ominaisuuksilla on sama tehtävä. (Alarcos Llorach 1968, s. 201–208) Merkittävin näistä ominaisuuksista on aksentti, joka tarkoittaa painon eli artikulatorisen

energian panemista sanassa jollekin äänteelle tai äänneryhmälle. Sanassa paino voi olla tavallisesti vain yhdellä tavulla (Quilis & Fernández 1992, s. 153).

Aksentti

Aksentti on prosodinen, fonologinen ominaisuus, jonka tarkoituksena on panna sanassa paino jollekin äänteelle tai äännejoukolle. Aksentti voidaan merkitä käyttäen kolmea ominaisuutta:

1. intensiteetti
2. sävelkorkeus
3. kesto

Espanjassa intensiteetillä on aksentin kannalta merkityksellinen tehtävä. Sanassa on vain yksi painollinen tavu, jonka paikka voi vaihdella. Intensiteettiin perustuva aksentti merkitsee, että painollisella tavulla on painottomiin verrattuna seuraavat ominaisuudet:

1. Enemmän artikulatorista energiaa.
2. Em. seikan takia painollisissa vokaaleissa on enemmän painetta ja ne ovat avoimempia.
3. Myös painollisen tavun konsonanteissa on enemmän ilmanpainetta ja ääntöelimistön sulkeuma tuotetaan huolellisemmin.
4. Enemmän soinnillisuutta ja näin ollen myös parempi tunnistettavuus.

Kuten edellä todettiin, espanjassa aksentin paikka vaihtelee. Tavallisimmin painollinen tavu on viimeistä edeltävä, mutta se voi olla myös viimeinen tai kolmanneksi tai neljänneksi viimeinen. Kuten seuraavat esimerkit osoittavat, aksentilla on fonologinen ja merkitystä erottava tehtävä:

< *término termino terminó* >

< *depósito deposito depositó* >

< *estímulo estimulo estimuló* >

Vasemmanpuolimmaisissa esimerkeissä paino on merkitty kolmanneksi viimeiselle tavulle. Keskimmäisissä painoa ei tarvitse erikseen merkitä, koska vokaaliin päättyvissä sanoissa se on tavallisesti toiseksi viimeisellä tavulla. Oikean puolen esimerkeissä paino on puolestaan viimeisellä tavulla (Quilis & Fernández 1992, s. 153–159).

Aksentin rytmi

Espanja

Vaikka jokaisella kielellä on oma sävelkulkunsa eli intonaationsa, voidaan myös sanoa, että joka kielellä on sille ominainen oma rytmensä. Espanjalle tyypillistä on, että lauseen kesto puheessa on suurin piirtein suoraan riippuvainen kaikkien tavujen, sekä painollisten että painottomien, määrästä. Vaikka puhutaankin toisinaan heikoista eli painottomista vokaaleista, on kyse suhteellisesta ominaisuudesta. Myös painottomat vokaalit säilyttävät ominaisen sointinsa ja laatunsa. Espanjan vokaaleja tuottaessa äänihuulten värähtely alkaa hitaasti ja päättyy nopeasti (Quilis & Fernández 1992, s. 60 & 161).

Suomi ja vertailu espanjaan

Aksentin sijainti suomessa on vakio painon ollessa aina sanassa ensimmäisellä tavulla. Koska espanjan painollinen vokaali on usein kestoltaan hieman painottomia pidempi, voi suomenkielistä henkilöä hieman auttaa painollisuuden tuottamisessa suomen pituusoppositio. Painollista vokaalia ei kuitenkaan pitäisi venyttää liikaa, ja suomalaisten tuottamien espanjan painollisten vokaalien suhteellinen kesto on keskimäärin hieman pidempi kuin natiivipuhujilla (Carcedo 1998, s. 228). Espanjan aksentilla on myös fonologinen tehtävänsä, joten painon oikea paikka on tärkeä paitsi vieraan korostuksen välttämiseksi, myös merkityksen erottamiseksi.

Intonaatio

Intonaatiolla tai sävelkululla eli sävelkorkeuden vaihtelulla on yleisesti kielissä suuri merkitys. On jopa sanottu, että oikean intonaation oppiminen voi olla tärkeämpää ja vaikeampaa kuin kaikkien yksittäisten foneemien ja allofonien oikea ääntäminen.

Espanjassa voidaan erottaa kolme erilaista sävelkulkua, jotka ovat nouseva, laskeva ja tasainen. Espanja ei ole toonikieli kuten esim. kiina, jossa sävelkululla on sanojen merkityksiä erottava tehtävä (Malmberg 1964, s. 97). Lausetasolla sävelkulku kuitenkin erottaa merkityksiä myös espanjan kielessä. Nouseva sävelkulku voi erottaa kysymyslauseen toteamuksesta, esim. <Estamos listos>, joka laskevalla intonaatiolla on toteamuslause, mutta muuttuu kysymykseksi, jos intonaatio on loppua kohti nouseva: <¿Estamos listos?>. Nouseva sävelkulku liittyy yleisimmin juuri kysymyksiin, ja laskeva toteamuslauseisiin. Kysymyslausekin on tosin intonaatioltaan laskeva, jos lause on rakenteeltaan kysyvä, eli sen aloittaa jokin kysymyssana:

<¿Qué has hecho?> tai <¿Para quién es este pedido?> (Quilis & Fernández 1992, s. 163–181).

Fonologisen tehtävänsä lisäksi intonaatiolla on myös tunnetilaa, yllättyneisyyttä tms. ilmaiseva tehtävä. Yleisesti voidaan sanoa, että nouseva sävelkulku on luottamuksen, kohteliaisuuden, tyytyväisyyden tms. merkki. Vastaavasti laskevalla intonaatiolla osoitetaan pettymystä, etäisyyttä, epäkohteliaisuutta jne. Espanjassa nouseva sävelkulku esiintyy myös päälauseen ja sitä seuraavan alisteisen lauseen välissä. Laskeva intonaatio taas on tyypillinen luettelomaisissa lauseissa. Tasainen sävelkulku, jossa lauseen lopun sävelkorkeus on samalla tasolla kuin lauseen runko, esiintyy siinä tapauksessa, että lauseen ajatus katkeaa jäädessä odottamaan päätöstään esim. jonkin täsmennyksen jälkeen. Seuraavassa esimerkissä alku on intonaatioltaan tasainen, sitten nouseva ja lopuksi laskeva:

→ ↗ ↘

[ún amígo mío, él ké bíste ajér, bá: Benír akí]

<Un amigo mío, el que viste ayer, va a venir aquí.>

(Quilis & Fernández 1992, s. 163–181).

Espanjan kielessä esiintyy luonnollisesti paljon vaihtelua myös intonaatiossa, sekä Espanjan eri alueilla että Amerikassa, jossa suprasegmentaalisiiin ominaisuuksiin vaikuttavat yleensä eniten alkuperäiskielet. Suurimmat erot Espanjan ja Amerikan

välillä ovat kuitenkin sanastossa, kun taas useimmat Amerikan espanjan fonologiset piirteet esiintyvät jossain muodossa myös joissakin osissa Espanjaa. Toisaalta Amerikan espanjalle ominaista on eri maiden standardivarianttien välinen suhteellinen homogeenisyys kaikilla tasoilla (Cotton & Sharp 1988, s. 54–55, 59, 145–149).

Suomen prosodia ja vertailu espanjaan

Suomen kielessä intonaatiolla ei ole samanlaista fonologista tehtävää kuin espanjassa, vaikka sävelkululla voidaankin ilmaista tunnetiloja, yllättyneisyyttä jne. Laskevaa intonaatiota on pidetty suomen kielelle tyypillisenä. Samoin perustaaajuuden vaihteluväli on melko kapea, huomattavasti kapeampi kuin espanjassa. Intonaatiolla on yleisesti pienempi merkitys suomessa kuin espanjassa (Carcedo 1998, s. 253–254). Näiden seikkojen perusteella suomea on pidetty usein prosodisesti monotonisena kielenä (Suomi ym. 2006, s. 240). Toisaalta kysymyslauseen toteamukseen verrattuna korkeampi sävelkulku vaikuttaisi olevan universaali piirre maailman kielissä. Intonaatiolla ei ole suomessa fonologista merkitystä, ei edes kysymyslauseissa, jotka yleiskielessä muodostetaan lauseen alussa olevalla kysymyssanalla tai liitepartikkelilla. Käytännössä asia ei ole aivan näin, ja esimerkiksi puhekielinen lausahdus *Et sä osaa tätä* voidaan tulkita intonaation perusteella eri tavoin eli ainakin toteamuslauseeksi tai kysyväksi. Nouseva intonaatio saattaa myös olla vieraiden kielten vaikutuksesta yleistynyt suomen kielessä muissakin kuin kysymyslauseissa. Varsinkin nuorten tyttöjen parissa suositaan tätä ilmiötä, mutta on viitteitä siitä, että käytäntö on yleistymässä myös miesten parissa. Ylipäätään nouseva intonaatio on stilistinen, prosodinen tehokeino (Suomi ym. 2006, s. 240–245).

3.4 Yhteenvedo, kertaus ja vertailuanalyysi

Vertaamalla kielten äännejärjestelmiä voidaan suomen ja espanjan välillä havaita merkittäviä samankaltaisuuksia vokaalien määrässä ja laadussa. Tällä on todennäköisesti suurin vaikutus espanjan kielen ääntämisen oppimisessa. Espanjan vokaaleja voidaan Flegen (1987) luokittelun mukaisesti pitää suurimmaksi osaksi käytännössä identtisinä suomen vokaaleihin verrattuina. Kuten kappaleessa 3.2 todettiin, ei espanjan /a:n ja suomen takaisen /ɑ:n välinen ero ole merkityksiä erottava. Ainakin suomenkielisen näkökulmasta espanjan ja suomen vokaalijärjestelmien erot

ovatkin sikäli toissijaisia, että ne eivät espanjaa puhuttaessa todennäköisesti nouse merkityksiä erottavaksi tekijäksi, ts. suomenkielinen pystynee hyvin todennäköisesti ääntämään espanjan vokaaleja äidinkiellensä äännejärjestelmän mukaisesti välittämättä viestinsä ymmärryksen kärsimisestä.

Toisaalta kuten samassa kappaleessa 3.2 mainittiin, äidinkielen suppea vokaalijärjestelmä voi vaikeuttaa vokaalien välisten erojen havaitsemista kielissä, joissa vokaaliavaruus on tiheämpi ja vokaalien väliset merkitsevät erotkin ovat pienempiä. Vaikka tässä työssä vertailtavien kielten vokaalien väliset erot eivät erottele merkityksiä, on tämä mainittu vokaalien tunnistamisvaikeus kuitenkin sikäli mielenkiintoinen piirre, että se voi vaikeuttaa oikeaoppisen ääntämisen oppimista. Toisin sanoen ns. vieraasta aksentista eroon pääseminen on oletettavasti hankalaa, jos mitään äänteiden välisiä eroja ei pysty havaitsemaan (Wiik 1965, s. 20–23). Suomen /ɑ:/n ja espanjan /a:/n sekä muiden vokaalien mahdollisten erojen vaikutus vieraaseen korostukseen voisi olla mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe.

Espanjan konsonanteista klusiilit lienevät suomenkielisen näkökulmasta helpoimpia oppia. Varsinkin soinnittomat klusiilit ovat Flegen luokittelun (1987) mukaisesti identtisiä suomen kielen äänteiden kanssa. Carcedon (1998, s. 153–155) mukaan espanjan soinnittomien klusiilien virheellinen tuottaminen onkin suomalaisille hyvin harvinaista. Soinnilliset klusiilitkin esiintyvät suomessa, mutta ne luokitellaan vierasperäisiksi ja niistä kaksi kolmesta luetaan kaikkein harvinaisimpien äänteiden joukkoon. Soinnillisten klusiilien frikatiiviset allofonit kuuluvat nykysuomen näkökulmasta kaikki uusiin tai vieraisiin äänteisiin, joten ne eivät siis olisi kaikkein vaikeimpia äänteitä oppia. Ainakin alussa soinnillisten klusiilien ja niiden frikatiiviallofonien erottaminen toisistaan saattaa olla vaikeaa, koska kirjoituksessa niitä edustavat samat kirjaimet.

Muissa espanjan frikatiiveissa on Flegen luokittelun (1987) mukaisesti sekä suomen kielessä identtisiä (ks. 3.3.2) että samankaltaisia äänteitä. Yleisesti espanjassa kaikkien frikatiivien runsaus ja suomen kieleen verrattuna samankaltaisten äänteiden oikea tuottaminen tehnevät frikatiivien ryhmästä suomenkieliselle opiskelijalle vaikean.

Affrikaattoja espanjan kielessä on vain kaksi (ks. 3.3.3), mutta ne molemmat voidaan luokitella suomenkielisen näkökulmasta samankaltaisiksi äidinkielen äänteiden kanssa. Näin ollen ne kuuluisivat vaikeisiin äänteisiin, joiden tuottamisessa on työlästä päästä eroon äidinkielen vaikutuksesta.

Espanjan kolmesta nasaalista kaksi on identtisiä suomen vastaavien foneemien kanssa. Sen sijaan palataalinen /ɲ/ on vieras äänne, joka voi muistuttaa nasaalin /n/ ja approksimantin /j/ yhdistelmää. Kuitenkin /ɲ/ on yksi ja yhtenäinen äänne, joka siis ei esiinny suomessa, joten äidinkielen ei pidä antaa vaikuttaa liikaa sen tuottamiseen. Nasaalifoneemien lukuisat allofonit ääntyvät ympäristössään koartikulaation ansiosta luontaisesti ja helposti, mikäli vain muiden äänteiden tuottaminen osataan.

Espanjan tremulantit voivat olla suomenkielisen näkökulmasta ongelmallisia, koska ne muistuttavat suuresti suomen tremulantteja, ollen kuitenkin ratkaisevasti erilaisia. Flegen (1987) mukaan tremulantit kuuluisivat siis vaikeimpien äänteiden joukkoon. Lisäksi espanjan tremulantit ovat keskenään oppositiossa, eli ne erottelevat merkityksiä. Siitä syystä oikeaoppinen tuottaminen on erityisen tärkeää, koska kyse ei ole pelkästä vieraan korostuksen häivyttämisestä. Äänteiden tärymäärää tarkasteltaessa huomataan, että espanjan tremulanttien voidaan sanoa eroavan enemmän keskenään kuin suomen tremulanttien. Suomen kielessä kyse on käytännössä samasta äänteestä, johon pätee pituusoppositio, kuten moniin muihinkin äänteisiin. Espanjassahan pituusoppositiota ei ole, joten lienee perusteltua luokitella tremulantit aivan eri foneemeiksi. Espanjassa monitäryinen tremulantti esiintyy myös sanan alussa, joten sitä ei voi pitää suomen kielelle tyypillisenä geminaattana. Asian hahmottamista vaikeuttaa vielä oikeinkirjoitus, jossa monitäryinen ja yksitäryinen tremulantti voidaan merkitä samalla tavalla. Ohjeena voidaan antaa, että tässäkin tapauksessa oikea ääntämys määräytyy säännönmukaisesti äänneympäristön mukaan eikä ole mitenkään satunnaista. Yksitäryinen tremulantti ei ole aivan tuntematon suomessakaan, joskaan se ei ole äänten pääallofoni (ks. 3.3.6).

Pelkällä äännetasolla espanja ei vaikuta erityisen vaikealta suomen kielen näkökulmasta. Fonotaktisissa ja prosodisissa piirteissä eroja on enemmän, ja nämä erot tulisi ainakin ymmärtää ja tiedostaa. Monet espanjan fonotaktiset piirteet ovat suomen kielelle vieraita, ja sävelkululla sekä intonaatiolla puolestaan on espanjassa suomea

suurempi merkitys. Prosodia ja intonaatio mielletään kielenopiskelussa ehkä usein toissijaiksi ja pelkkään äännetasoon verrattuna vähemmän merkityksellisiksi piirteiksi ääntämisen mallintamisen keskittyessä usein vain foneettiseen tarkekirjoitukseen. Kuitenkin vieraan kielen ääntäminen on muutakin kuin pelkästään muutamien uusien äänteiden oppimista. Oppiakseen ääntämään hyvin vierasta kieltä on ensinnäkin opetettava ääntämään suuri määrä uusia äänteitä juuri niin kuin ne kyseisessä kielessä äännetään, eikä pidä tukeutua oman äidinkielen ääntämiseen. Kyse on kokonaisen uuden äännejärjestelmän kokonaisvaltaisesta omaksumisesta, mihin sisältyy suuri joukko uusia artikulatorisia ja intonaatioon liittyviä ääntämistapoja (Malmberg 1964, s. 120–121).

4 KYSELY

Kysely tehtiin loka–marraskuussa 2010 webpohjaisella lomakkeella (ks. liite 2) Turun yliopiston espanjan kielen oppiaineen opiskelijoille. Toteutuksessa käytettiin sähköisten kyselyjen tekoon tarkoitettua Webropol-palvelua (www.webropol.com). Linkki kyselylomakkeeseen lähetettiin espanjan kielen oppiaineen sähköpostilistan kautta. Vastauksia tuli lopulta 36 kappaletta. Kysely oli luonteeltaan anonyymi, eli vastauksista ei pystynyt tunnistamaan yksittäisten vastaajien henkilöllisyyttä. Varsinaiseen äänneosuuteen liittyviä monivalintakysymyksiä oli yhteensä kuusi, ja niiden lisäksi oli vapaamuotoinen osuus, jossa pystyi vastaamaan kysymyksiin laajemmin omin sanoin. Monivalintatehtävistä kolmessa piti valita äänneistä vaikein ja kolmessa helpoin (viimeisessä kohdassa kaksi helpointa). Vastaajilta toivottiin myös kaikissa kohdissa lyhyttä perustelua valinnalleen. Tulostajakauma esitellään jokaisen kysymyksen kohdalla erikseen vastauksien lukumäärän ja niiden prosentuaalisten osuuksien mukaisesti. Lisäksi mukana ovat myös vastaajien perustelut. Jokaisen kysymyksen kohdalla eritellään ensin, mitä äänneitä monivalintaan otettiin mukaan ja millaisia tuloksia voisi teoriaosuuden perusteella odottaa. Tulostajakauman ja perustelujen jälkeen on lyhyt analyysi kunkin kysymyksen tuloksista ja mahdollisista syistä tuloksien taustalla.

Kyselyn esimerkkisanat valittiin niin, että ne olivat rakenteeltaan riittävän helppoja ja tavanomaisia sekä esiintyvyydeltään tarpeeksi yleisiä, jotta vastaajilla olisi riittävästi kokemusta niiden tuottamisesta. Monivalintatehtävien tarkoituksena oli selvittää, mitkä suomen kieleen verrattuna vieraat ja samankaltaiset espanjan äänneet olisivat vastaajien mielestä eri äänneympäristöissä helpoimpia tai vaikeimpia, ja minkä takia. Äänneet valittiin niin, että niiden maantieteellinen esiintyvyys olisi mahdollisimman laaja ainakin eri maiden ja alueiden yleiskielessä, jotta erot vastaajien oppimistaustassa vaikuttaisivat tuloksiin mahdollisimman vähän. Äänneiden valinta kohdistui suomen näkökulmasta joko täysin vieraisiin tai samankaltaisiin, mutta ratkaisevasti erilaisiin espanjan foneemeihin ja allofoneihin. Esim. vokaalit ja soinnittomat klusiilit jätettiin lähes kokonaan huomiotta, koska niiden voisi käytännössä melkein identtisinä tai sellaisiksi mielletävinä odottaa joka tapauksessa olevan helppoja. Kyselyn foneettinen tarkekirjoitus poikkeaa hivenen edellisen osion äännejärjestelmän esittelystä. Selvyiden

takia ja väärinkäsitysten välttämiseksi kyselyssä käytettiin yksinkertaistettua IPA-merkistöä, joten esimerkkisanoissa ei ole erikseen merkitty painollista tavua. Kaikkia luvussa 3 kuvattuja ”harvinaisia” allofoneja ei myöskään ole erikseen merkitty, koska niiden esiintymiseen ja luontaiseen laatuun joka tapauksessa vaikuttaa vahvasti äänneympäristön aiheuttama koartikulaatio. Espanjan monitäryinen tremulantti on merkitty /r̄:n sijaan merkillä /r:/, koska /r̄/ saattaisi sekoittua yksitäryiseen tremulanttiin. Kuten edellä todettiin (ks. 3.4), espanjassa todellista pituusoppositiota ei esiinny edes tremulanttien välillä, joten /r̄/ sopii siinä mielessä hyvin kielen kuvauksessa käytettäväksi. Sekaannusten välttämiseksi monitäryistä tremulanttia sopinee silti kuvata etenkin vokaalien välissä myös merkillä /r:/. Joka tapauksessa kaikki kyselyn esimerkkisanat merkittiin sekä foneettisella tarkekirjoituksella että tavallisin kirjaimin, mikä myös lomakkeen alussa vastaajille ilmoitettiin.

Vaikka tämä huomautus voi tuntua itsestäänselvyydeltä, niin lienee syytä muistaa, että vastaajien joukossa espanjan kielen taidon ja yleisen espanjan fonetiikkaa koskevan valistuneisuuden voi olettaa vaihtelevan ainakin jonkin verran. Kyselyssä ei esim. mitenkään eroteltu kääntämisen linjan sekä kielen ja kulttuurin linjan opiskelijoita. Kielen ja kulttuurin linjalla opiskelevilta, esim. tulevilta opettajilta, voisi opetussuunnitelmaan ja muihin seikkoihin perustuen periaatteessa odottaa hivenen parempaa ääntämisen tuntemusta kuin enemmän kirjalliseen tuotantoon suuntautuvilta kääntäjäopiskelijoilta, mutta käytännössä ero lienee kuitenkin merkityksetön. Todennäköisesti paljon tärkeämpiä seikkoja ovat mm. sekä opiskeluvuosien määrä että espanjankielisissä maissa vietettyjen jaksojen kesto. Lisäksi tulee muistaa, että vastaajista noin vajaa kolmannes oli sivuaineopiskelijoita, joiden espanjan osaamiseen saattaa vaikuttaa myös jokin toinen kieli tai kielet.

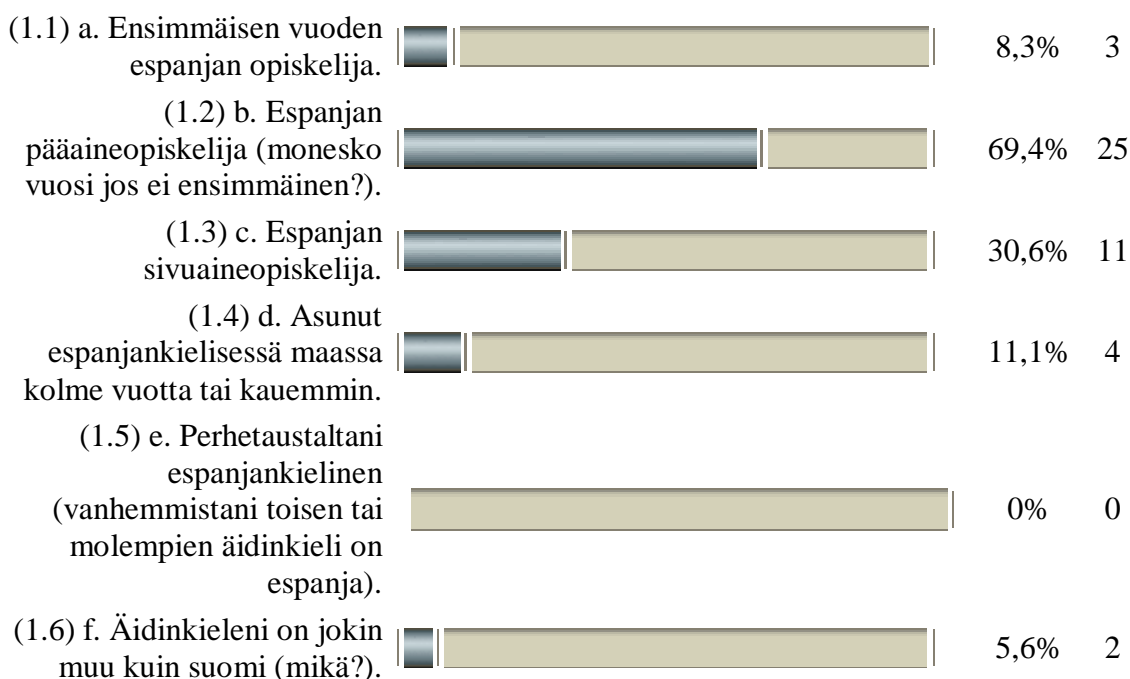
4.1 Kysymys 1.

Ensimmäisen kysymyksen tarkoituksena oli saada taustatietoa ja jonkinlainen yleiskuva vastaajista. Pylvästaulukko kuvaa monivalintavastauksien jakaumaa sekä

prosentuaalisesti että lukumääräisesti. Olen kommentoinut muutamia kohtia selvyiden vuoksi kursivilla. Kohdan f. vastaukset ovat suoria lainauksia vastauslomakkeista.

1. Valitse seuraavista itseesi sopivat vaihtoehdot (voit valita useamman kuin yhden kohdan).

Kysymykseen vastanneet: 36

a. & b. *Pääaineopiskelijat olivat keskimäärin 4,04. vuoden opiskelijoita. Koska kysely tehtiin lukuvuoden alussa eli loka–marraskuussa, olivat vastaajat opiskelleet espanjaa yliopistossa siis hieman yli kolme vuotta. Ensimmäisen vuoden opiskelijoita oli kolme kappaletta, vanhimpien ollessa 8. vuoden opiskelijoita.*

d. *Neljä opiskelijaa ilmoitti asuneensa espanjankielisessä maassa vähintään kolme vuotta. Kaksi vuotta tai kauemmin vieraassa maassa asuneilla on todettu aivosähkövastetta eli ns. Mismatch Negativity (MMN) mittaavissa tutkimuksissa aivoihin kehittyvän uusia muistijälkiä vieraan kielen fonologisista äänne-eroista silloin, kun nämä erot eivät ole merkityksellisiä äidinkielen äännejärjestelmässä. Maahan saapumisen aikaisella iällä ei ole havaittu olevan merkitystä (Winkler ym. 1999).*

Muistijälkien syntymiseen vaaditaan kuitenkin riittävän pitkä aika kielen oppimisen kannalta autenttisessa ympäristössä, toisin sanoen pelkkä luokkahuoneessa tapahtuva oppiminen ei riitä (Peltola ym. 2003).

f. Äidinkieleni on jokin muu kuin suomi (mikä?).

- kaksikielinen, englanti-suomi
- suomi JA ruotsi

Kaikki vastanneet ilmoittivat siis suomen ainakin toiseksi kielekseen, eikä espanja ilmeisesti ollut yhdenkään kotikieli lapsena.

4.2 Kysymys 2.

4.2.1 Odotukset

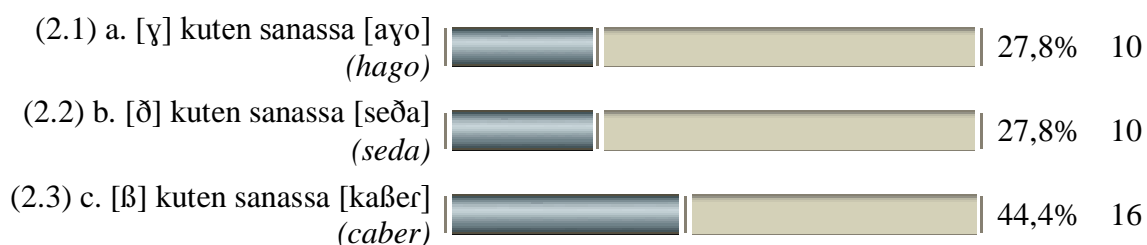
Ensimmäisellä äänteiden monivalinnalla haettiin vaikeinta soinnillisen klusiilin allofonina esiintyvää frikatiivia silloin, kun äänneympäristö on samankaltainen, eli äänne esiintyy vokaalien välissä. Kuten jo aiemmin äänne-esittelyssä kohdassa 3.3.1 todettiin, kaikki kolme klusiilia /b/, /d/ ja /g/ ovat tuttuja suomesta ainakin vierasperäisistä sanoista. Sen sijaan niiden frikatiiviallofonit eivät esiinny suomessa, joten ne voidaan luokitella vieraiksi äänteiksi. Soinnillisista klusiileista /b/ ja /g/ kuuluvat suomen kielessä kaikkein harvinaisimpiin äänteisiin, /d/:n ollessa erikoistapaus, jolla on murrealueittain vaihtelevia allofoneja. Historiallisesti /d/ on esiintynyt suomessakin /ð/, mutta ei enää nykykielessä. Soinnillisten klusiilien ja niiden frikatiiviallofonien ääntämispaikka on espanjan kielessä sama, ääntämistapa frikatiiveilla vain on erilainen. Frikatiiveissa ääniväylän ahtaumaa ei suljeta kielellä kokonaan vaan jätetään pieni rako, jossa ilma värähtelee. Suomen /d/:n suhteellinen yleisyys kahteen muuhun soinnilliseen klusiiliin verrattuna sekä sen allofonien suuri määrä voisivat teoriassa tehdä suomalaiselle myös espanjan kielessä tämän äänten frikatiiviallofonista hieman /b/:n ja /g/:n vastaavia allofoneja helpomman. Koska

nykysuomen äänneopin mukaisesti kaikki kolme äännettä ovat todellakin vieraita tai uusia, ei ero äänneiden tuottamisen vaikeudessa luultavasti ole kovin suuri. Muistettakoon vielä, että mainitussa kohdassa 3.3.1 todettiin espanjan [ð]:n voimakkuuden vaihtelevan paljon, joten tämän äänteen kohdalla puhujakohtaisen vaihtelun toleranssin voisi sillä perusteella odottaa olevan suuri.

4.2.2 Tulokset ja perustelut

2. Mikä seuraavista äänneistä on mielestäsi *vaikein* ääntää? Valitse vaihtoehdoista a/b/c vain yksi äänne ja kirjoita mielellään sen perään lyhyt perustelu:

Kysymykseen vastanneet: 36

a.

- g:stä tulee helposti klusiili, ääntöväylä vaikea pitää auki
- kaikki ovat helppoja, mutta tämä poikkeaa eniten muista käyttämistäni äänneistä (muut kielet)
- Äänteen muodostaminen vaatii eniten vaivaa, se lausutaan niin syvällä kitalaessa.
- Äännän g:n aina liian suomalaisesti..
- Ei erityisen vaikea ääntää, mutta poikkeaa vaihtoehdoista eniten suomen ääntämyksestä.

b.

- entinen r-vika tuntuu vaikeuttavan tämän äänteen lausumista ja muut vaihtoehdot ovat löysempiä ja siten helpompia ääntää
- helposti ääntyy liian suomalaisittain
- Vaikea selittää, saan kyseisen äänteen aina kuulostamaan sössötykseltä.

- d:n lausuminen tuntuu mielestäni monissakin kielissä jotenkin hankalalta
- teen helposti liiankin ylilyödyn version tästä äänneestä
- suomalaiselle vaikea
- valitsemani äänne on vaihtoehtoista kauimpana suomen kielen d-äänneestä
- tulee äännettyä usein suomalaisittain d:nä

c.

- Alun perin opin, että tämä olisi normaali labiaali b. Siitä oli vaikea oppia pois yliopistossa.
- Espanjaa puhuvat eivät erota v- ja b-äänneitä kuten me.
- siitä tulee helposti vahingossa klusiilinen
- sopivan pehmeää v/b äännettä vaihtelee myös eri maissa
- Kyseinen äänne on mielestäni vaikein koska sen muodostaminen on kauimpana suomalaisista äänneistä; suomessa ei ole samankaltaista äännettä
- ero friktiivisen ja klusiilisen välillä vaikea hahmottaa
- eroaa aika paljon suomalaisesta lausumisesta
- huulten asento tätä äännettäessä (ei laiteta aivan yhteen)
- koska sitä ei lausuta yhtään niin kovin/vahvasti kuin suomessa.
- suomalaisen vaikeaa muistaa soinnillisia äänneitä, kun omassa kielessä vain soinniton /p/
- Tämä pitäisi ääntää pehmeästi ja hieman V:tä muistuttavasti, vaikeaa koska suomessa ei tämän tyylistä äännettä.
- vaikea löytää oikea äänne v:n ja b:n väliltä
- Varsinkin nopeasti puhuessa vaikea
- Voi olla B:hen tai V:hen päin, vaikea päättää aste, riippuu myös maasta!

4.2.3 Tulosanalyysi

Tulosjakauma oli hieman epätasaisempi kuin saattoi odottaa bilabiaalisen friktiivin [β] osoittautuessa vastaajien mielestä melko selvästi muita vaihtoehtoja hankalammaksi, vaikka soinnillisista klusiileista /b/ ja /g/ luokitellaan suomen kielessä yhtä harvinaisiksi. Kuten jo kohdassa 3.3.1 todettiin, joissakin maissa saatetaan paikoin opettaa virheellisesti grafeemien ja <v> edustavan eri äänneitä. Paikallisina

erikoisuuksina soinnillinen bilabiaalinen klusiili voi myös esiintyä ympäristöissä, joissa tavallisesti on frikatiivi. Ja kuten mainittua, myös /v/:n on todettu edelleen esiintyvän espanjan kielessä, joskin hyvin rajoittuneena ja paikallisesti erityisenä ilmiönä. Joissakin vastaajien perusteluissa mainittu vaihtelu eri maiden välillä saattaa viitata juuri näihin seikkoihin. Tavallisesti <v> kirjoituksessa on kuitenkin arkaismi, joka edustaa samoja äänteitä kuin grafeemi :kin.

Mahdollisesti todennäköisin selitys ei olekaan äänten suoranaيسissa vaikeudessa vaan siinä, että allofonia [β] merkitään kirjoituksessa kahdella eri kirjaimella, jotka suomen kielessä vastaavat myös eri äänteitä, joilla on kuitenkin samankaltainen labiaalinen ääntämispaikka ja -tapa. Voisiko olla, että tämä kirjoituksen ja ääntämisen ristiriita vertailukielten välillä aiheuttaa alitajuisesti ongelmia? Ainakin on vaikea yhtyä siihen näkemykseen, että frikatiivinen [β] olisi toteutustavaltaan jotain suomen /b/:n ja /v/:n väliltä, päinvastoin kuin joissakin perusteluissa esitetään.

Kuten todettua (ks. 3.3.1), Carcedon (1998, s. 155–157) mukaan suomalaiset tuottavat espanjan soinnillisista klusiileista virheellisesti keskimäärin useimmin /g/:n ja seuraavaksi useimmin /d/:n. Näin ollen /b/ tuotetaan virheellisesti näistä kolmesta äänneestä kaikkein harvimmin, joskin tähän sisältyvät sekä soinnilliset klusiilit että niiden frikatiiviallofonit. Lisäksi kyseinen tulos on saatu vain espanjan alkeis- tai jatkokurssit käyneiltä kokeneilöiltä, kun taas tähän kyselyyn osallistujat ovat yliopistossa espanjaa pää- tai sivuaineenaan opiskelevia.

4.3 Kysymys 3.

4.3.1 Odotukset

Toisella äänteiden monivalinnalla haettiin vaikeinta foneemia ryhmästä, jossa oli kolme suomen kieleen verrattuna samankaltaista äännettä. Nämä äänteet muistuttavat siis joitakin äänteitä tai äänneyhdistelmiä suomen kielessä. Flegen mallin (1987) mukaisesti

tällaisten äänteiden havaitseminen ja tuottaminen on täysin vieraita äänteitäkin vaikeampaa.

Kuten aiemmin todettiin (ks. 3.3.4), on nasaali /ɲ/ helppo sekoittaa suomen nasaalin /n/ ja approksimantin /j/ yhdistelmään, mutta tämä on kuitenkin väärä ääntämistapa, koska ɲ on yhtenäinen palataalinen äänne. Edellä todettiin (ks. 3.3.2) myös, että velaarisen frikatiivin /χ/ voimakkuus vaihtelee, mutta joka tapauksessa sen allofoneja tuottaessa lähes aina ääntöväylä on ahtaampi ja artikulatorista energiaa enemmän kuin suomen /h/:ssa. Espanjan monitäryinen tremulantti /r̄/, tai kuten se tässä on kuvattu eli /r:/, on näistä kolmesta vertailuäänteestä todennäköisesti lähinnä suomen kielen vastinettaan eli /r/:n geminaattaa, etenkin kun se esiintyy vokaalien välissä, joka on myös suomessa pitkän /r/:n ainoa esiintymisympäristö. Sananalkuisena tai konsonantin jäljessä tämä äänne on oletettavasti vaikeampi, koska pitkä tremulantti ei niissä ympäristöissä ole suomen kielelle luontainen. Vaikka suomen pitkä /r/ ei olisikaan keskimäärin yhtä pitkä kuin espanjan monitäryinen tremulantti, pitäisi sen erottua yksitäryisestä tremulantista kuitenkin melko vaivattomasti.

4.3.2 Tulokset ja perustelut

3. Mikä seuraavista äänteistä on mielestäsi *vaikein* ääntää? Valitse vaihtoehdoista a/b/c vain yksi äänne ja kirjoita mielellään sen perään lyhyt perustelu:

Kysymykseen vastanneet: 36

(3.1) a. [ɲ] kuten sanassa [niɲo] (niño)		27,8%	10
(3.2) b. [χ] kuten sanassa [iχo] (hijo)		30,6%	11
(3.3) c. [r:] kuten sanassa [per:o] (perro)		41,7%	15

a.

- äänteen tuottaminen vaatii eniten "voimaa" ja yritystä. Vaatii myös keskittymistä enemmän ettei se jää liian laimeaksi
- Koska sitä ei todellakaan lausuta [n] + [j] niin kuin suomalaisittain se kuulostaa, vaan on aivan oma äänteensä, mitä suomessa ei ole.

- Muistuttaa usein liikaa suomen nj-yhdistelmää
- äänteen muodostamispaikan muuttuminen vaikeuttaa sen lausumista
- liian lähellä suomen äng-äännettä (Flegen 'similar')
- ñ tulee (tai ainakin aikaisemmin tuli) helposti lausuttua kahdessa tavussa, tyyliin: nin-jo
- tulee helposti äännettyä "nj" eikä ñ
- Suomessa ei ole ihan vastaavaa äännettä.

b.

- äänne tuntuu eroavan eniten suomen äänteistä
- ei aina tiedä, kuinka vahvana tai heikkona χ pitäisi kuulua.
- Ei itse asiassa ole vaikea, täytyy vain muistaa ääntää se hieman vahvemmin kuin suomalainen /h/
- Jää usein liian H:maiseksi, ei saa äännettä tarpeeksi kurkusta.
- koska olen oppinut espanjan kielen Venezuelassa, jossa ko äännettä ei käytetä
- Kuten edellä, vie aikaa oppia uusi äänne, joka poikkeaa omasta äidinkielestä.

c.

- en ole koskaan opetellut ääntämään niin kuin oikeasti kuuluisi
- erilainen r kuin suomessa
- johtuu r-viastani (yksitäryisen espanjalaisen pystyn ääntämään)
- mulla on ärrävika
- R:stä tulee helposti yksitäryinen tai samanlainen kuin suomessa, ei tarpeeksi vahvasti monitäryinen
- R-vika tekee monitäryiset ärrät vähän vaikeiksi ääntää. (Äännän suomen r:n yleensä heikkona)
- Sekä r simple että r doble ovat suomalaisille vaikeita, koska meidän r on jotain siltä väliltä.
- yksitäryisen ja monitäryisen ärrän erottelu joskus vaikeahkoa, varsinkin kun suomen ärrään sekoittuu
- "vahva" r ei vain oikein taivu
- erilainen r kuin suomessa
- vaikea tietää miten pitkä ärrän pitäisi oikein lausuttuna olla (pero - perro)
- tärymäärä

- Suomen r:sta poikkeava mutta vahva. Suomen r paistaa läpi kun äännän tämän.
- yhden ja kahden r lausumisen ero oli aluksi haastavaa

4.3.3 Tulosanalyysi

Tämänkin kysymyksen vastauksien jakauma oli hieman yllättävä. Kuten todettua, vokaalien välistä vahvaa tremulanttia voitaneen pitää näistä äänneistä kaikkein eniten suomen äännettä vastaavana. Toisaalta nasaalin /ɲ/ tuottaminen yhtenäisenä äänteenä suomen yhdistelmän /n+/j/ sijasta voisi teoriatasolla tuntua vaikealta. Velaarinen /χ/ taas on helposti mielletävissä ”vahvaksi /h/:ksi”. Kuitenkin tremulantti osoittautui vaikeimmaksi, joskin osin asian selittää muutaman vastaajan ilmoittama r-vika. Se ei silti liene koko totuus. Perusteluistakin voisi päätellä, että vahvan tremulantin tuottamisessa on taustalla ajatus kontrastista yksitäryiseen tremulanttiin. Onko espanjan monitäryinen tremulantti itsessään siis oikeasti suomenkieliselle vaikea, vai onko kyse pelkästään eron tekemisestä yksitäryiseen äänneeseen? Asiaa voidaan vain spekuloida, mutta siinä hypoteettisessa tilanteessa, että yksitäryinen tremulantti ei espanjan äännejärjestelmään kuuluisi, niin olisiko vastausten jakauma tässä kysymyksessä erilainen? Myös jäljempänä saatavat tulokset viittaisivat siihen suuntaan.

4.4 Kysymys 4.

4.4.1 Odotukset

Myös tässä tehtävässä haettiin vaikeinta äännettä kolmesta foneemista, joita voidaan pitää suomen kielen näkökulmasta samankaltaisina äänteinä. Soinnittoman affrikaatan /tʃ/ vaikeus on siinä, että se on espanjan kielessä yhtenäinen äänne eikä sitä voi ääntää samalla tavoin kuin suomen /t:n ja /s:n yhdistelmää. Kyseisen äänneen aspiraatio on myös vieras ilmiö suomen kielessä, jossa ei myöskään ole nk. ”suhuässää” eli soinnitonta alveolaarista tai palataalista frikatiivia. Soinnillinen palataalinen frikatiivi /j/ voi puolestaan muistuttaa suuresti approksimanttia /j/, jolla on kuitenkin vähemmän artikulatorista energiaa. Erityisen haasteellista voi olla espanjan yksitäryisen tremulantin

tuottaminen, koska suomen lyhyt /r/ tulkittaneen helposti espanjassa monitäryiseksi tremulantiksi. Nämä esimerkkiäänteet esiintyvät vieläpä erilaisissa ympäristöissä. Tremulantti edeltää vierasta frikatiivia kahden muun äänten ollessa sananalkuisia.

4.4.2 Tulokset ja perustelut

4. Mikä seuraavista äänteistä on mielestäsi *vaikein* ääntää? Valitse vaihtoehdoista a/b/c vain yksi äänne ja kirjoita mielellään sen perään lyhyt perustelu:

Kysymykseen vastanneet: 36

(4.1) a. [tʃ] kuten sanassa [tʃiko] (chico)		13,9%	5
(4.2) b. [r] kuten sanassa [tarðe] (tarde)		61,1%	22
(4.3) c. [j] kuten sanassa [juβia] (lluvia)		25%	9

a.

- sekoittuu helposti englannin ortografisesti vastaavaan äänteeseen
- tS:stä tulee helposti suomen ts.
- joskus on hankalaa löytää oikeaa äännettä, sillä jos äänten perässä tulee pyöreä vokaali, niin äänne kuulostaa liikaa englannin church -sanan alulta.
- Vaikeus piilee siinä, ettei sekoita tätä suomen ts-äänteeseen.

b.

- entinen r-vika vaikuttaa tämän ääntämisen vaikeuteen, myös seuraava d-äänne vaikeuttaa r:n ääntämistä
- espanjan yksitäryinen ja suomen kaksitäryinen r-äänne menevät minulla edelleen joskus vahingossa sekaisin
- Yksitäryinen /r/ on todella vaikea, sitä kun ei suomessa ole (paitsi joidenkin tulkintojen mukaan Tampereella)
- suomessa ei tätä äännettä (paitsi turkulaisilla :)
- vaikea tietää miten pitkä ärrän pitäisi oikein lausuttuna olla (suomalaisella tullee helposti liian vahva r-äänne, joka kuulostaa espanjalaisen mielestä tupla-ärrältä)

- yksitÄryinen ärrÄ on vielä vaikeampi tuottaa, jos perässä ei ole vokaalia vaan konsonantti
- äänneestä tulee helposti liian "kova" ts. suomalainen
- ehkä tämä, koska aina ei muista ääntÄÄ "lyhyttä" r:rÄÄ.
- Ei hirveän vaikea, mutta näistä valittaessa vaikein. Ennen dentaaliÄännettÄ vaikeaa saada lyhyt täryÄänne.
- mulla on ärrÄvika
- r ja d yhdistelmä hankala, kun suomessa r voimakkaampi
- rd yhdistelmä on erittäin vaikea, yritän välttÄÄ sitä
- saatan ääntÄÄ liian suomalaisena r:nÄ
- Sama selitys kuin yllÄ. Tämä r simple on vielä vaikeampi. (=SekÄ r simple ettÄ r doble ovat suomalaisille vaikeita, koska meidän r on jotain siltÄ väliltÄ.)
- Suomen r tulee helposti läpi
- vaikeaa muodostaa heikompi r kuin suomessa, helposti lipsahtaa suomalainen Äänne koska se on pohjimmiltaan hyvin samankaltainen kun taas a ja b -vaihtoehdot ovat selvästi erilaisia kuin mitä suomen Äänneet
- YksitÄryinen [r] on vaikea, koska suomessa sitä ei ole, sen ääntÄÄ helposti liian rohisevana.

c.

- j-Äänneeni sanan alussa tulevat joskus kovin heikosti
- jos ÄäntÄisi lj:nÄ olisi vaikea; olen "yeista
- sama kuin yllÄ(=Äänne tuntuu eroavan eniten suomen Äänneistä)
- Oikeaoppinen "ll" on hankala, tottumiskysymys, kai.
- Vaikea erottaa tämän ja tavallisen j-Äänneen (kirjoituksessa y) eroa.

4.4.3 Tulosanalyysi

YksitÄryinen tremulantti oli vaihtoehdoista vastaajien mielestä ylivoimaisesti vaikein kahden kolmesta valitessa juuri sen. Edellisenkin tehtÄvän perusteella tulosta ei voi pitÄÄ kovinkaan yllÄttÄvÄnä. Sen lisäksi, ettÄ yksitÄryinen tremulantti voi olla sellaisenaan vaikea, on se espanjassa pystyttÄvÄ erottamaan monitÄryisestä tremulantista. TÄtÄ eroa ei pidÄ sekoittaa suomen tremulanttien pituusoppositioon.

4.5 Kysymys 5.

4.5.1 Odotukset

Tässä kysymyksessä tehtävänanto muuttui aiemmista siten, että kolmesta äänneestä tuli valita helpoin. Vaihtoehdot olivat samoja kuin edellisissä tehtävissä, joskin äänneympäristö oli joidenkin foneemien kohdalla eri, jotta sen vaikutuksesta ääntämiseen pystyttäisiin päättelemään jotakin. Palataalinen nasaali /ɲ/ ei kuitenkaan käytännössä juuri koskaan esiinny muissa ympäristöissä kuin vokaalien välissä. Yksitäryisen tremulantin voinee odottaa olevan helpompi ääntää vokaalien välissä tai sanan lopussa kuin ennen jotakin suomen kielelle vierasta äännettä tai sellaisen jälkeen. Velaarinen frikatiivi /χ/ esiintyy tässä sanan alussa eikä vokaalien välissä, kuten kysymyksessä numero 3.

4.5.2 Tulokset ja perustelut

5. Mikä seuraavista äänneistä on mielestäsi *helpoin* ääntää? Valitse vaihtoehdoista a/b/c vain yksi äänne ja kirjoita mielellään sen perään lyhyt perustelu:

Kysymykseen vastanneet: 36

(5.1) a. [ɲ] kuten sanassa [paɲuelo] (<i>pañuelo</i>)		52,8%	19
(5.2) b. [r] kuten sanassa [tirar] (<i>tirar</i>)		22,2%	8
(5.3) c. [χ] kuten sanassa [χitano] (<i>gitano</i>)		25%	9

a.

- äänne tulee helposti, kun vain tietää, että se on palataalinen, eikä mikään suomen nj. lukiossa opetettiin äänne nj:nä ja se oli typeryyttä.
- selvästi eroaa suomalaisista äänneistä, riittävän erilainen
- Melkein kuin suomen /nj/, mutta vähän mumisevampi
- Voidaan rinnastaa suomen N:n ja J:n yhdistelmään.
- kielen asento suotuisa
- äänne lähellä suomen kieltä

- en muista että ñ olisi koskaan ollut minulle vaikea
- n ja j helppo yhdistää
- suomalaiselle suht helppo
- tuntuu luonnolliselta
- tuntuu näistä helpoimmalta en osaa perustella

b.

- Äännän suomenkin r:n aika heikkona.
- näistä äänneistä lähimpänä suomen äännettä, erityisesti omassa murteessa
- varsinaissuomalaiselle tämä äänne tulee itsestään
- kaikki äänneet soluvat helposti peräkkäin
- Tutunoloisin.
- sama äänne kuin suomen kielessä

c.

- Äänne on niin erikoinen suomen kielen kannalta tarkasteltuna, että se on helppo ääntää, kun ei ole mitään suomen kielen omaa "varianttia" taustalla sekoittamassa.
- lähellä suomen /h/:ta, muttei kuitenkaan liian lähellä (eli Flegen 'new')
- vaatii vähiten energiaa, varsinkin kun ääntää heikkona aspiraationa

4.5.3 Tulostulosanalyysi

Tulokset olivat jossain määrin odotetun kaltaisia. Yksitärkeinen tremulantti oli tälläkin kertaa vaihtoehtoista vaikein, tai pikemminkin vähiten helppo, mutta ei läheskään yhtä selvällä erolla kuin tehtävässä 4, jossa se edelsi suomen kielelle vierasta labiodentaalista frikatiivia. Vaihtoehtojen a. ja c. välistä suurta eroa sen sijaan voi pitää hieman yllättävänä, koska ne esiintyivät jo kysymyksessä 3, jossa niiden keskinäinen jakauma oli hyvin tasainen. On vaikea sanoa, mikä voisi selittää tässä tapauksessa palataalisen nasaalin helppouden velaariseen frikatiiviin verrattuna, mutta ainakin joidenkin perusteluiden mukaan osalla vastaajista on tähän äänneeseen ehkä virheelliseksi luokiteltava lähestymistapa, koska kyse on todellakin yhtenäisestä äänneestä eikä suomen /n/:n ja /j/:n yhdistelmästä.

Tremulanttien vaikeuteen liittyen sopinee huomioida, että kymmenen vastaajan mielestä tremulanttivaihtoehto oli vaikein sekä kysymyksessä 3 että 4. Näistä kymmenestä vastaajasta yhden mielestä yksitäräinen tremulantti oli myös helpoin kysymyksessä 5. Kolmen muun vastaajan mielestä yksitäräinen tremulantti oli annetuista vaihtoehdoista sekä vaikein että helpoin kysymyksissä 4 ja 5 (ks. liite 3). On kuitenkin hyvä muistaa, että nämä äänteet esiintyvät erilaisissa äänneympäristöissä, mikä ei suinkaan ole merkityksetön seikka.

4.6 Kysymys 6.

4.6.1 Odotukset

Kysymyksessä 6 tuli valita helpoin äänne kolmesta soinnillisten klusiilien frikatiiviallofonista, jotka olivat jo kysymyksen 2 vaihtoehtoina. Näidenkin äänteiden ympäristö oli tällä kertaa hieman aiemmasta poikkeava, sillä nyt ne edelsivät tai olivat konsonanttiäänteiden jäljessä. Etenkin tässä vaiheessa, kun edellisten kysymysten perusteella tremulantit, etenkin yksitäräinen, ovat osoittautuneet hankaliksi, voitaneen viereisten äänteiden odottaa vaikuttavan ääntämisen vaikeuteen. Kysymyksessä 2 vaikeimmaksi osoittautunut bilabiaalinen frikatiivi /β/ oli tällä kertaa suomesta tutun lateraalin /l/ jäljessä kahden muun frikatiivin esiintyessä yksitäräisen tremulantin yhteydessä.

4.6.2 Tulokset ja perustelut

6. Mikä seuraavista äänteistä on mielestäsi *helpoin* ääntää? Valitse vaihtoehdoista a/b/c vain yksi äänne ja kirjoita mielellään sen perään lyhyt perustelu:

Kysymykseen vastanneet: 36

(6.1) a. [β] kuten sanassa [bolβer] (<i>volver</i>)		33,3%	12
(6.2) b. [ɣ] kuten sanassa [karyɑ] (<i>carya</i>)		27,8%	10
(6.3) c. [ð] kuten sanassa [maðre] (<i>madre</i>)		38,9%	14

a.

- vaatii vähiten energiaa...
- äänteen sijoitusta b:n ja v:n välillä voi vaihdella, ei mielestäni niin tarkkaa, sillä eri seuduilla erilainen
- jotenkin löysä äänne, jonka lausumiseksi ei tarvitse nähdä vaivaa
- näistä minulle helpoin, ehkä siksi, että tuo r on aina jotenkin hankala
- olen harjoitellut sitä pisimpään

b.

- Äänteen saa pehmenettyä melko helposti, vaikka suomessa ei samaa äännettä olekaan.
- melko lähellä suomalaista ääntämistä
- pehmeä g on helppo lausua, pitää vaan löysäillä eikä miettiä tarkkaan mitään
- Se on hauska äänne :) ja tulee jostain syystä aika luonnostaan, JOS vain tiedän missä sanoissa se ääntyy...

c.

- koska ennen d:tä ei ole toista konsonanttia, kuten kahdessa muussa sanassa
- mikään näistä ei ole helpoin, mutta kun pitää jokin valita...
- r vieressä helpottaa, d:n voi MELKEIN jättää lausumattakin
- tulee luonnostaan, approksimantti dee on yleensä helpompi sanoa kuin klusiili. aina kun kuuluu tulla approksimantti, se tulisi melkein vahingossa muutenkin.
- (nyt) olen opetellut tämän niin ahkerasti, mutta aiemmin vaikea
- ääntymispaikka helpoin, kyseinen äänne myös eniten harjoiteltu tunneilla
- D on suomessakin
- Ihme sössötysäänne.

4.6.3 Tulostulosanalyysi

Oli syynä sitten erilainen äänneympäristö tai jokin muu seikka, niin joka tapauksessa vastausten jakauma poikkesi jonkin verran kysymyksestä 2 ollen tällä kertaa huomattavasti tasaisempi. Ilmeisesti bilabiaalisen /β/:n esiintyminen suomesta tutun lateraalin /l/ jäljessä aiheutti sen, että se oli kaikista vastaajista kolmasosan mielestä

helpoin. Vastaavasti vaikean yksitäräyksen tremulantin voi tulkita vaikeuttavan kahden muun vastausvaihtoehdon ääntämistä.

Yhteenvetona kysymysten 2 ja 6 frikatiiviiäänteistä voi vielä todeta, että viisi vastaajaa valitsi saman äänten molemmissa kohdissa. Näiden viiden mielestä siis sama äänne oli yhtä aikaa helpoin ja vaikein, mutta pitää muistaa äänneympäristöjenkin vaihdelleen. Äänneiden jakauma oli seuraavanlainen: kahden mielestä /ð/, samoin kahden mielestä /β/ ja yhden vastaajan mielestä /γ/ oli näissä kahdessa kysymyksessä sekä vaikein että helpoin (ks. liite 4).

4.7 Kysymys 7.

4.7.1 Odotukset

Kuten todettua (ks. 3.2), ovat vokaalit suomalaisen näkökulmasta eräs helpoimmista osista espanjan äännejärjestelmässä. Tässä kyselyssä keskityttiin suomeen verrattuna vieraisiin ja vaikeisiin äänneisiin. Espanjan vokaalitkaan eivät ole silti kaikilta osin täysin identtisiä suomen vokaalien kanssa. Viimeisen monivalinnan tarkoituksena olikin nähdä kuinka moni vastaaja ymmärtäisi eron espanjan /a:n/ ja suomen takaisemman /ɑ:n/ välillä. Tämän eron ymmärtäminen ei kenties ole kaikkein tärkeimpiä seikkoja espanjan ääntämisessä, mutta se ei vieraan aksentin kannalta liene täysin merkityksetönkään asia. Koska oli odotettavissa, että vastaajista ylivoimainen enemmistö valitsisi vokaalin helpoimmaksi, piti tässä kysymyksessä valita vastausvaihtoehdoista poikkeuksellisesti kaksi äännettä. Soinnillinen velaarinen klusiili /g/ seuraa tässä velaarista nasaalia /ŋ/. Vaikka molempien foneemien voidaan katsoa kuuluvan myös suomen äännejärjestelmään, on tämä äänneyhdistelmä jo kirjoitusasunkin takia helppo virheellisesti korvata suomen ns. äng-äänteellä. Soinnillinen palataalinen frikatiivi /j/ puolestaan sekoittuu helposti suomen approksimanttiin /j/.

4.7.2 Tulokset ja perustelut

7. Valitse seuraavista vaihtoehtoista a/b/c kaksi äännettä, jotka ovat mielestäsi helpoimmat ääntää, ja kirjoita mielellään niiden perään lyhyt perustelu:

Kysymykseen vastanneet: 36

(7.1) a. [g] kuten sanassa [teŋgo] (tengo)		61,1%	22
(7.2) b. [j] kuten sanassa [kaje] (calle)		38,9%	14
(7.3) c. [a] kuten sanassa [alma] (alma)		94,4%	34

a.

- Äännän samoin kuin suomessa.
- en osaa perustella, tuntuu vain helpolta.
- Helppo ääntää, mutta aina en ole varma missä kohdin g ääntyy näin
- lähes sama kuin suomessa
- periaatteessa tuttu äänne, vaikka outo ympäristö
- se vaan on helppoa.
- Jää usein lausumatta. Korvaan sen liian usein suomalaisella äng -äänteellä.

b.

- äänne vastaa puhekielistä j-kirjaimen venytystä: "jjoo, voin kai tehdä sen"
- ei vaadi ponnistusta, kun kieli pysyy hyvin samassa kohdassa
- LL on aina sama, ei tarvitse miettiä että mikä äänne edeltää tai on jäljessä
- Melkein kuin suomen [j] tuplana
- Suomesta löytyy sama äänne?
- sama kuin suomessa eli Flegen 'identtinen'
- paljon harjoiteltu, ääntymistapa ja -paikka ei vaikeita
- ll-yhdistelmä ei ole mielestäni missään sanassa vaikea lausua

c.

- Äännän samoin kuin suomessa.
- Ainoa vaadittava 'temppe' on ääntää [a] tarpeeksi edessä.
- ehkä helppo siksi, että suomalaistyypinen..

- ei eroa suomeen
- ei tunnu kovin erilaiselta kuin suomeksi
- Eikös [a] ole ihan vastaava kuin suomessa.
- hyvin "puhdas" ääntää
- kuten suomessa
- lähellä suomen äännettä
- sama kuin suomessa eli Flegen 'identtinen'
- a kuten suomessakin
- a nyt on ehkä äänteistä helpoin; "jj" vaatii vähemmän työtä kuin -ng-
- vastaa suomen kielen äännettä
- Suomesta löytyy sama äänne?
- samankaltainen kuin suomen kielessä
- sama kuin suomessa
- ei tunnu kovin erilaiselta kuin suomeksi
- Äännän samoin kuin suomessa.
- a:ta helppo muunnella puheessa

4.7.3 Tulosanalyysi

Odotetusti vokaaliäänne osoittautui ylivoimaisesti helpoimmaksi. Vain kaksi vastaajaa jätti sen valitsematta, hekin ilmeisesti väärinkäsityksestä johtuen. Perusteluista päätellen suhteellisen suuri osa vastaajista kuitenkin ymmärsi eron suomen äänteeseen. Yhden vastaajan mainitsemasta (suomen kieleen verrattuna) oudosta äänneympäristöstä huolimatta, soinnillisen klusiilin tuttuus suomesta selittänee sen suosion soinnilliseen palataaliseen frikatiiviin verrattuna, vaikka klusiili voikin suomen kielen tapaisesti helposti tässä esimerkkisanassa jäädä velaarisen nasaalin perässä kokonaan ääntämättä.

4.8 Kysymys 8.

Kyselylomakkeen lopussa oli vielä avoin kysymys, johon ei annettu erityisiä vaihtoehtoja, vaan vastaajia pyydettiin perustelemaan vapaasti omin sanoin, mitkä asiat ja piirteet espanjan ääntämisessä ovat heille vaikeimpia ja mitkä helpoimpia.

8. Mitkä asiat ovat mielestäsi espanjan ääntämisessä yleisesti vaikeimpia? Entä mitkä helpoimpia? Osaatko perustella miksi?

- Vaikeinta varmaankin kurkkuäänteiden oppiminen. Vokaalit melko helppoja suomalaisille.
- Yleisesti vaikeinta: ceceon ja seseon välinen ero, menee helposti sekaisin puheessa ja välillä käytän toista, välillä toista. Itselleni luontaisempaa on käyttää seseota. Välillä puheessa ei osu kohdalleen oikea muoto /g/:stä. /b/:stä ja /d/:stä, vaikka tiedänkin milloin pitäisi käyttää mitäkin. Vaatii harjoittelua. Varmaankin usein puhun myös ranskalaisittain espanjaa, koska olen asunut Ranskassa niin monta vuotta, että se väkisinkin tekee interferenssiä. Puhuesssa "pitkän ja lyhyen r:n" ero voi jäädä liian pieneksi, tai toisaalta tulee korostettua liikaa tätä eroa. Vaikeaa on myös tavujen pitäminen "lyhyenä" ja "napakkana" (esim. ettei recorder-sanasta tule recordaar). Helppoa: Yleisesti ottaen espanjan ääntäminen on mielestäni helppoa, kun on kerran oppinut kunnolla fonetiikan säännöt ja ohjeet ja päässyt harjoittelemaan kaikkia äännejä useissa eri äänneympäristöissä. Espanjan ääntämistä helpottaa myös huomattavasti ranskaan verrattuna se, että vokaalit ovat lyhyitä, aksenteilla ei tehdä eroa vokaalien pituuden tai muun ääntämisen välille, aksenteja on vain yksi (tilde) ja sekin vaikuttaa sanapainoon, ei samoin kuin ranskassa. Espanjassa helppoa on myös se, että vokaaleista ei muodostu tietyllä tavalla tai eri tavoin ääntyviä "jonoja" kuten ranskassa (au, aux, eau...), ja että kaikki kirjaimet vastaavat tiettyä äännettä. Espanjan ääntäminen on siis minulle helppoa, kunhan on viitsinyt opetella kunnolla eri äännejien erityispiirteet. Tämä vaatii varmasti myös kielen oppijalta tiettyä "musikaalista" korvaa, jotta huomaa ja pystyy itse toteuttamaan eri äännejien väliset hienovaraiset erot. Ylempänä kysymyksissä oli hyvin vaikeaa päättää mikä äänne on vaikein tai helpoin, sillä luulisin, että vaikeus ja helppous riippuu

pitkälti äänneympäristöstä, esim jos "vaikean" äänteen edessä tai jäljessä on konsonantti, se voi huomattavasti vaikeuttaa tiettyjen äänteiden ääntämistä (peräkkäin). Jos taas vieressä on vokaali, sana voi olla paljon helpompi ääntää. Valitut äänteet eivät siis kerro koko totuutta, kun on pakko valita yksi esimerkki sellaisten joukosta, jotka kaikki tuntuvat yhtä helpoilta.

- Äänteet, jotka eroavat suomen äänteistä ovat tietysti vaikeimpia, etenkin jos vieraiden äänteiden muodostamiseksi täytyy opetella hallitsemaan uusia kielen ja muiden suun alueen liikkeitä. Myös entinen r-vika vaikeuttaa joidenkin äänteiden oikeaoppista lausumista, mutta sitä ei voi tutkia työssäsi. Lisäksi eri äänneympäristöt vaikeuttavat tiettyjen äänteiden lausumista. Esimerkiksi ääntämiseen tarvittavat lihakset eivät välttämättä toimi niin kuin yksittäistä äännettä äännettäessä, vaan tuntuvat menävän sieltä mistä aita on matalin. Eli ääntämiseen tarvittavien lihasten hallinta tuntuisi olevan yksi syy, miksi jotkin espanjan äänteet ovat vaikeita ääntää. Helpoimmat äänteet ovat tietenkin ne, jotka ovat identtisiä suomen äänteiden kanssa ja jotka lausutaan samassa äänneympäristössä samalla tavalla kummassakin kielessä.
- b, v ja d äänteet vaikeimmat. muut helppoja.
- Vaikeinta varmaankin erilaiset ärrät, koska niitä ei harjoiteltu lukion tunneilla muistaakseni paljoakaan. Ne myös sekoittuvat helposti suomen ärrään. Myös oikeanlaisen intonaation tuottaminen välillä vaikeaa, johtunee suomen "tönkköydestä." Ja välillä ongelmia myös B:n ja D:n kanssa, jos ei ihan ole pääkopassa että miten se nyt onkaan tämän ja tämän edeltävän/jälkeisen äänteen kanssa.
- Yksitäräyisen [r]:n kanssa yritän tehdä töitä: se on minusta vaikein äänne. Natiiveilla se lähenee jopa [d]tä. On myös välillä vaikeaa muistaa, että eivät kaikki [d]t ja [b]t jne vaihdu frikatiivisiksi.
- Kuten jo mainitsin, suomalaiset usein ääntävät [r]-äänteen liian vahvasti (kerran kun sanoin "pero" espanjalainen ihmetteli että miksi puhun koirista). Myös [β] on vaikea. [g] on helppo, koska se muistuttaa suomen [ŋ]-äännettä.
- Yleisesti vaikeimpia ovat ch, ñ, r, rr, d, koska niiden ääntäminen on lähellä suomen ääntämistä, mutta niitä ei kuitenkaan lausuta ihan samalla tavalla. Yleisesti helpoimpia ovat vokaalit, koska ne lausutaan oikeastaan samalla tavalla kuin suomessa.

- Useiten virheitä tapahtuu c:n ääntämisessä (äännän s:nä c:n sijaan), vaikei itsellä olekaan lattariääntämistaustaa, eli vain yksinkertaisesti vaikea ääntää useissa äänneympäristöissä kys. äänne
- suomen äännteitä muistuttavat tai samanlaiset helppoja. Sellaiset, joita ei suomessa ole vaikeita.
- - p ja r yhdessä - vokaalit ovat helpompia kuin konsonantit - intonaatio tuottaa usein ongelmia En osaa perustella miksi.
- Vaikeinta varmaankin erilaiset ärrät, koska niitä ei harjoiteltu lukion tunneilla muistaakseni paljoakaan. Ne myös sekoittuvat helposti suomen ärrään. Myös oikeanlaisen intonaation tuottaminen välillä vaikeaa, johtunee suomen "tönkköydestä." Ja välillä ongelmia myös B:n ja D:n kanssa, jos ei ihan ole pääkopassa että miten se nyt onkaan tämän ja tämän edeltävän/jälkeisen äänteen kanssa.
- Yleisesti espanjan ääntäminen ei ole kauhean vaikeaa. Jotkin yksittäiset äännteet ovat vaikeampia kuin toiset. Vokaalit ovat samantyyllisiä kuin suomessa, joten ne ovat luultavasti helpoimpia. b:n , d:n ja g:n frikatiiveja myös paljon harjoiteltu, joten ne eivät nykyään enää tunnu niin vaikeilta. Päinvastoin nykyään myös tauon jälkeen tai nasaaliäänteen jälkeen niistä saattaa helposti tulla frikatiiveja, eli klusiilivariantit siis saattavat nykyään olla vaikeampia. Vaikeimpia on erityisesti monitäryisen R:n ja yksitäryisen r:n ero, g:n frikatiivinen variantti ja intonaatio erityisesti kysymyslauseissa. Yleisesti ottaen espanjan opiskelijana lausun äännteet "oikein", mutta eniten ehkä häiritsee aksentin puute, eli jotenkin suomalaisuus kuuluu helposti puheesta, ehkä siksi, että suomea lausutaan jotenkin matalammalta tai enemmän suun takaosassa.
- Vaikeana monitäryinen r-äänne puhevikani vuoksi tulee aina ensimmäisenä mieleen, mutta espanjassa yleisesti ottaen se, kun välillä tulee "voimallinen" äänne, ja sitten taas "höllää" frikatiiveja. -Anatomisesti haastavaa. Jos nyt ei voi sanoa, että helppoa, niin espanja on kuitenkin ihan mukava kieli ääntää yleisesti ottaen. -Sopii suomea äidinkielenään puhuvan suuhun mukavasti, kunhan harjoittelee ahkerasti.
- Lausun espanjaa amerikan normin mukaisesti. Soinnillisten klusiilien ääntämisessä mulla oli aluksi vähän opettajan mukaan ongelmia, ei enää. Vokaalit toimii aika helposti ja luonnostaan. Yleisestikin ottaen espanjan ääntäminen on helpompaa kuin useimpien muiden kielten.

- Itselleni varmaan tupla-r. Minulla on hyvä ääntämys ja minua on myös luultu natiiviksi. Silti r-äänteeni joskus paljastaa minut. Myös "chico"- sanassa oleva "ch" on joskus hankala, tämä myös siksi, että eri maissa äännetään eri lailla. Espanjassa ch-yhdistelmä lausutaan enemmän ts-äänteen suuntaan, kun taas esimerkiksi Meksikossa lähempänä juuri ch-äännettä.
- Vaikeimpia r simple (cara) ja r doble (Rosa), koska suomen kielessä näitä ei ole. Helppoimpia vokaalit.
- Yleisesti vaikeaa on pehmeiden äänteiden suuri määrä, jolloin puhe saattaa joskus puuroutua. Tietysti puheen nopeus tuottaa myös ongelmia (tai se, että puheen "pitäisi" olla nopeaa). Helpointa on jonkin asteinen samankaltaisuus suomen kieleen. Sanojen tavut ovat usein samoja ja monet sanat kuulostavat suomalaisilta. Monet vokaalit myös äännetään kuten suomessa.
- Vaikeimpia ovat tietyt äänteet, kuten espanjan d, r ja v/b. Varsinkin d ja r tuottavat hankaluuksia. Vokaalien luulisi olevan helppoimpia, sillä itse en kuule eroa tavallisessa puheessa suomalaisen ja espanjalaisen esim. a:n välillä. Niillä käsittääkseni on kuitenkin ero, jota en ole vielä oppinut tunnistamaan. Myös espanjalaisen intonaation oppiminen on haastavaa, se ei tule luonnollisesti suomalaiselta. Vaikeimpana en koe esim. nousevaa nuottia kysymyslauseen lopussa, vaan enemmänkin virkkeiden keskiosissa tapahtuvan intonaation, varsinkin, jos virke on pitkä.
- mielestäni espanjan ääntäminen ei ole vaikeaa mutta muistan kun alussa opettelini sana joka tuotti eniten vaikeuksia ääntää oli cangrejo :)
- Vaikeinta on ääntää frikatiivivariantit oikein, koska sen helposti unohtaa. Keskittyminen menee selvästi erilaisten äänteiden tuottamiseen (ñ, ll, ch, tms.) koska ne muistaa helpoiten. Ne on myös helpompi tuottaa koska niitä on harjoitellut enemmän ja ne eroavat selvästi äidinkieleni äänneistä. Äänteet kuten [β] tai [r] ovat haasteellisia, vaikka ne ovat erilaisia kuin äidinkielessäni on ne kuitenkin hankalia ääntää. [r]-äänne esimerkiksi on vaikea koska se on niin samanlainen kuin äidinkieleni r, mutta kuitenkin erilainen.
- Vaikeimpia: [ɣ]-äänne, [r]-äänne Helppoimpia: ñ, [ð],[β]
- Vaikeinta yksitäräinen r, sanon sen vielä tänä päivänäkin suomalaisena r:nä. Helppoimpia ovat ehkä vokaalit, koska ne eivät juuri eroa suomesta. Mielestäni espanjan ääntämisessä ei vaikeinta ole niinkään yksittäiset äänteet, vaan enemmänkin oikeanlaisen intonaation löytäminen. Omalla kohdallani

ääntämiseen littyvät asiat korjaantuivat kohtuullisen helposti oltuani espanjankielisessä maassa pidempään, mutta intonaation kanssa on edelleen ongelmia. Puhun siis toisinaan espanjaa suomen intonaatiolla eli liian tasaisesti...

- Äänteet, jotka eroavat eniten suomen ja englannin ja ranskankielisistä ovat vaikeimpia, koska niitä on harjoitellut vähiten. Helpoimpia puolestaan ovat samankaltaisimmat äänet.
- v ja b ero, r tulee välillä liian voimakkaana
- Yleisesti vaikeimpia äänneitä oppia oli alussa ne, jotka poikkesivat suomen, ruotsin ja englannin ääntämyksestä. Esimerkiksi äänteet sanoissa CIudad, hiJo, GRiego, coCHe, piSCIna. Tässä tarkoitan nimen omaan Espanjan espanjan ääntämystä. Koen espanjan ääntämisen varsin helpoksi, ehkä se johtuu siitä, että kielessä konsonantti-vokaalijakauma on melko sama kuin suomessa eli puolet ja puolet.
- r, sillä sellaista ei ole suomessa eikä oikein muissakaan euroopan valtakielissä.
- [r] on vaikea lausua, koska se on pehmeämpi kuin suomen r. [χ] on vaikea lausua, koska suomenkielessä ei ole vastaavia äänneitä.
- Kun muutamat äänteet on omassa puheessaan "keventänyt" eräiden murteiden malliin, nyt huomaan että yllättäen vaikutuksia tuottaa g. Usein joudun esim. sanoa moneen kertaan "gato", äännän ehkä liian c:n tapaan (kuulostaa ehkä "cato").
- Liian lähellä suomen äänneitä olevat äänteet, eli esim. soinnilliset klusiilit. Prosodisien piirteiden muistaminen (paino EI espanjassa ekalla tavulla).
- x ja j kohdassa 3 mainitsemastani syystä. Mielestäni "peninsular" espanjaa painotetaan muutenkin turhaan opetuksessa, eri murteita ei pitäisi laittaa paremmuusjärjestykseen.
- Vokaalien väristä suomalaisen usein tunnistaa suomalaiseksi (mikä pätee moniin muihinkin vierasiin kieliin) ja siinä itsellänikin varmasti olisi parantamisen varaa. [ɣ]-äänneestä en ole aina varma, en tiedä missä kaikissa sanoissa g äännyy [ɣ]-äänneenä, eikä natiiveista usein ole apua koska he eivät aina noteeraa koko äänneen olemassaoloa (eli eivät erota sitä [g]-äänneestä). Äänne itsessään on helppo. Konsonanttiyhdistelmät ovat joskus vaikeita. Ll [j] on vaikea ääntää oikein, varsinkin kun natiivien puheesta en eroa juuri kuule. Äänneiden 'sitomisessa' suomalaisilla olisi myös usein toivomisen varaa - luultavasti

itsellänikin - konsonantitkin joskus 'hyppivät esiin' sen sijaan että muotoutuisivat osaksi puhetta.

- Suomessakin olevat yhdistelmät ja äänteet ovat hieman helpompia, mutta olen jo lakannut kuuntelemasta jokaista yksittäistä äännettä, minut ymmärretään varmasti, jos niin halutaan.
- Espanjan ääntämisessä vaikein ero on ollut tehdä yksi- ja kaksitäryisen r-äänteen välillä. Helpointa on ollut kuulla b-äänteen ja v-äänteen erot eri sanoissa, koska suomessa esiintyvät molemmat.
- B ja β ovat vaikeimpia, sillä ne meinaavat mennä sekaisin. Olen oppinut sanat lukemalla niitä ja v ja b olivat lukiossa opiskellessa aina v tai b. Periaatteessa äänteet eivät itsessään ole vaikeita, mutta se, että ääntäisin ne oikeissa paikoissa, vaatii harjoitusta. Myös ch-äänne on vähän hankala.

4.9 Kyselyn loppuanalyysi ja yhteenveto

Vapaissa vastauksissa luonnollisesti korostuivat suomen kielestä tuttujen äänteiden helppous sekä ääntötavaltaan tai -paikaltaan vieraiden äänteiden vaikeus. Varsinkin vokaalit nousivat erikseen esille muutamassa vastauksessa helppoina äänteinä. Käytännössä kaikki vaikeiksi mainitut äänteet olivat konsonantteja. Näistä erikseen mainittiin erityisen usein tremulantit ja frikatiivit, mitä ei voi monivalintojen tulosten jälkeen pitää millään tavalla yllättävänä. Lisäksi useat vastaajat korostivat joidenkin äänteiden yhdistelmiä ja äänneympäristön vaikutusta ääntämisen vaikeuteen tai helppouteen, mihin myös joidenkin monivalintakysymysten vastaukset viittasivat. Esim. soinnillisten klusiilien erottaminen niiden frikatiiviallofoneista oli joidenkin vastaajien mukaan vaikeaa.

Asenne suomen kielelle vieraita ja samankaltaisia äänteitä kohtaan vaihteli vastaajittain jonkin verran. Osa mainitsi suomen kielessä identtiset ja samankaltaiset äänteet helppoina, toiset puolestaan olivat sitä mieltä, että samankaltaiset mutta kuitenkin erilaiset äänteet ovat vaikeimpia. Jälkimmäinen näkemys sopii aiemmin esitettyyn Flegen (1987) teoriaan äänteiden vaikeudesta (ks. 2.1). Nämä kaksi erilaista asennetta

näkyivät myös monivalintavastauksissa. Kuten Malmberg (1964, s.120–121) toteaa, mikäli tavoitteena on oppia ääntämään hyvin vierasta kieltä, ei riitä että opettelee vain muutamia uusia äänneitä ja ääntää loput ikään kuin ”sinne päin” korvaamalla ne oman kielensä tutuilla äänneillä (ks. 3.4). Varsinkin kielenopettajien olisi tärkeää tuntee hyvin sekä opettamansa kielen että oman ja/tai oppilaidensa äidinkielen äännejärjestelmä.

On tärkeää huomioida, että kunkin kielen äännejärjestelmä on kokonaisuus, artikulatoristen tapojen muodostama järjestelmä, johon kuuluvat myös prosodia ja fonotaksi. Joissakin kielissä järjestelmä on toisia suppeampi, joissakin taas laajempi. Myös fonologiset piirteet vaihtelevat kielestä toiseen. Useimmissa vastauksissa mainitaan pelkästään joitakin yksittäisiä äänneitä, mutta myös suprasegmentaaliset piirteet ovat oikean ääntämisen kannalta tärkeitä, vaikka niitä usein onkin totuttu pitämään toissijaisina ominaisuuksina. Tosin muutamat niistä vastaajista, jotka olivat sitä mieltä että yksittäiset äänneet eivät enää ole ongelmallisia, kokivat nimenomaan espanjan prosodiset ja fonotaktiset piirteet sekä intonaation edelleen ongelmallisiksi tuottaa oikein.

Kyselyn perusteella vastaajien tietoisuutta espanjan kielen äännejärjestelmästä voinee kokonaisuutena kuitenkin pitää vähintään tyydyttävänä. Vapaista vastauksista ilmeneekin monen mielipiteenä espanjan suhteellinen helppous ja sopivuus suomenkieliselle opiskelijalle. Saman asian voi päätellä tämän kyselyn esimerkeistä, joissa esiintyvien vaikeiksi arvelujen äänneiden kokonaismäärä on kuitenkin melko pieni.

5 YHTEENVETO

Luvussa 2 esitellyistä yleisistä teorioista on tässä tutkielmassa sovellettu lähinnä Flegen (1987) luokittelumallia, koska se keskittyy Kuhlin äidinkielen magneettiteoriaa (1991) selvemmin vieraan kielen oppimiseen. Molemmilla teorioilla on kuitenkin myös yhtäläisyyksiä, molemmissa lähtöajatuksena on jonkinlainen äänneiden kategorisointi äidinkielen äännejärjestelmän perusteella. Syynä ongelmiin vieraan kielen äänneiden tuottamisessa saattavat olla ensisijaisesti havaitsemisvaikeudet, eivät niinkään esim. puhujakohtaiset motoriset ominaisuudet, vaikka jälkimmäistä selitystäkään ei voi täysin kumota.

Jonkin yksittäisen kielen äännejärjestelmän teoreettisen puolen ymmärtäminen on tärkeää oikean ääntämisen oppimiseksi käytännössä. Oikea ääntäminen voi olla tärkeää paitsi väärinkäsitysten välttämiseksi, niin myös sosiaalisen arvostuksen takia. Ainakin vieraassa maassa asuville kielellinen kompetenssi on integraation helpottamiseksi ensiarvoisen tärkeää, ja vahva vieras korostus helposti lisää vierauden sekä toiseuden kokemusta.

Tässä työssä esiteltyjen ja vertailtujen espanjan ja suomen kielten äännejärjestelmät ovat monilta osin suhteellisen samankaltaisia, mikä tukee työn alussa esitettyä väitettä siitä, että espanja on suomea äidinkielenään puhuvalle äänteellisesti melko helppo ja sopiva kieli. Yhtäläisyydet pääsääntöisesti helpottavat oikean ääntämisen oppimista.

Kyselyn tulokset osoittavat, että espanjan oppiaineen opiskelijoiden tietämys opiskelemaansa kielen foneettisesta järjestelmästä on ainakin tyydyttävä. Perehtyneisyys aiheeseen kertonee jotain opiskelijan motivaatiosta ja asenteesta kieltä kohtaan. Käytännössä se ilmenee niin, että jotkut opiskelijat saattavat vastausten perusteella ”mennä sieltä, missä aita on matalin”. Tällainen asenne voi epämuodollisissa ja satunnaisissa tilanteissa riittääkin, mutta kieltä ammattimaisesti käytäviltä, kuten

opettajilta ja tulkeilta, pitää voida vaatia enemmän. Lisäksi tulee huomioida edellä mainitut hyvän ja oikeaoppisen ääntämyksen yleiset edut.

Alussa esitetty arvio espanjan helppoudesta vaikuttaisi pitävän paikkansa myös kyselyyn saatujen tulosten perusteella. Pitää kuitenkin muistaa, että tätä työtä varten tehty tutkimus on kysely, jonka tulokset perustuvat vastaajien subjektiiviseen ja kokemusperäiseen arviointiin. Tulokset eivät siis ole välttämättä yhtä tarkasti todennettavissa eivätkä samalla tavoin sovellettavissa kuin varsinaisessa kokeellisessa tutkimuksessa.

Lähdeluettelo:

Alarcos Llorach, Emilio. *Fonología española*. Editorial Gredos, S.A. Madrid 1968.

Best, Catherine C. & McRoberts, Gerald W. "Infant Perception of Non-Native Consonant Contrasts that Adults Assimilate in Different Ways". *Language and Speech* 46 (2003), 2–3, 183–216.

Canfield, Lincoln D. *El español de América: Fonética*. Editorial Crítica, Barcelona 1988.

Carcedo González, Alberto. *La pronunciación del español por hablantes nativos de finés: particularidades de un acento extranjero*. Vantaa 1998.

Cotton, Eleanor Greet & Sharp, John M. *Spanish in the Americas*. Georgetown University Press. Washington D.C. 1988.

DeKeyser, Robert & Larson Hall, Jenifer. "What Does the Critical Period Really Mean?" Teoksessa: *Handbook of Bilingualism*. Oxford University Press. Cary, NC, USA. 2005.

Flege, James Emil. "The detection of French accent by American listeners". *Journal of the Acoustical Society of America* 76 (1984), 692–707.

Flege, James Emil. "The production of "new" and "similar" phones in a foreign language: evidence for the effect of equivalence classification. *Journal of Phonetics* 15 (1987), 47–65.

Garrido Domínguez, Antonio. *Los orígenes del español de América*. Editorial MAPFRE, Madrid 1992.

Haspelmath, Martin. *Understanding Morphology*. Hodder Arnold 2002.

Helsingin yliopisto, Puhetieteiden laitos. Vokaalinelikulmio ja -kuutio. Tulostettu 6.6.2011. [http://www.helsinki.fi/puhetieteet/projektit/Finnish_Phonetics/vokaalit.htm]

Häkkinen, Kaisa. *Kielitieteen perusteet*. Suomalaisen kirjallisuuden seura. Tammer-Paino Oy, Tampere 1994.

Iverson, Paul & Kuhl, Patricia K. “Mapping the perceptual magnet effect for speech using signal detection theory and multidimensional scaling”. *Journal of the Acoustical Society of America* 97 (1995), (1).

Iverson, Paul & Evans, Bromwen G. “Auditory training of English vowels for first-language speakers of Spanish and German”. *Journal of the Acoustical Society of America* (2009) Vol. 126, No. 2, 866-877.

Kuhl, Patricia K. “Human adults and human infants show a “perceptual magnet effect” for the prototypes of speech categories, monkeys do not”. *Perception & Psychophysics* 50 (1991), (2), 93–107.

Kuhl, Patricia K. “Innate Predispositions and the Effects of Experience in Speech Perception: The Native Language Magnet Theory”. Teoksessa: *Developmental Neurocognition: Speech and Face Processing in the First Year of Life* 259–274. Kluwer Academic Publishers 1993.

Kuhl, Patricia K. & Williams, Karen A. & Lacerda, Francisco & Stevens, Kenneth N. & Lindblom, Björn. “Linguistic Experience Alters Phonetic Perception in Infants by 6 Months of Age”. *Science* 255 (1992), 606–608.

Lenneberg, E.H. *Biological Foundations of Language*. John Wiley & Sons, Inc. 1967.

Malmberg, Bertil. *Études sur la phonétique de l'espagnol parlé en Argentine*. Études romanes de Lund. Håkan Olssons boktryckeri 1950.

Malmberg, Bertil. *La fonética*. Editorial Universitaria de Buenos Aires 1964.

Malmberg, Bertil. *Estudios de Fonética Hispánica*. Consejo Superior de Investigaciones Científicas. Instituto "Miguel de Cervantes". Madrid 1965.

McAllister, Robert & Flege, James E. & Piske, Thorsten. “Aspects of the Acquisition of Swedish Quantity by Native Speakers of English, Spanish and Estonian”. *Journal of Phonetics* (2002) 30, 229–258.

Mustanoja, Liisa & O'Dell, Michael. ”Tremulantin ääntämys tamperelaisittain”. Teoksessa: *Fonetiikan päivät 2004*, toim. Suomi, Kari & Toivanen, Juhani. Oulun yliopistopaino 2004.

Mäkinen, Matti. *¡Claro! – Lyhyt Espanjan kielioppi*. 1. uudistettu painos. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Vammalan Kirjapaino Oy, Vammala 2002.

Noll, Volker. “Reflexiones sobre el llamado andalucismo del español de América.” Teoksessa: *El español en América: Aspectos teóricos, particularidades, contactos*. Lengua y Sociedad en el Mundo Hispánico. Vervuert, Iberoamericana 2005.

Paganus, Annu & Mikkonen, Vesa-Petteri & Mäntylä, Tomi & Nuuttila, Sami & Isoaho, Jouni & Aaltonen, Olli Kalervo & Salakoski, Tapio. "The Vowel Game: Continuous Real-Time Visualization for Pronunciation Learning with Vowel Charts". *Advances in Natural Language Processing: 5th International Conference, FinTAL 2006* Turku, Finland, August 23–25, 2006 Proceedings, 696–703.

Peltola, Maija & Kujala, Teija & Tuomainen, Jyrki & Ek, Maria & Aaltonen, Olli & Näätänen, Risto. "Native and foreign vowel discrimination as indexed by the mismatch negativity (MMN) response". *Neuroscience letters* 352 (2003), 25–28.

Penfield, W. & Roberts L. *Speech and Brain Mechanisms*. Princeton University Press 1959.

Pesola-Gallone, Maria. *Español de América en la enseñanza del español como lengua extranjera. Análisis de manuales finlandeses*. Pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto, Humanistinen tiedekunta. Klassillisten ja romaanisten kielten laitos 2009.

Quilis, Antonio & Fernández, Joseph A. *Curso de fonética y fonología españolas para estudiantes angloamericanos*. Madrid 1992.

Savela, Janne & Pikkanen, Outi & Raimo, Ilkka & Uusipaikka, Esa & Altonen, Olli. "Stability of vowel perception – results from the Turku Vowel Test". Teoksessa: *Fonetiikan päivät 2004*, toim. Suomi, Kari & Toivanen, Juhani. Oulun yliopistopaino 2004.

Savela, Janne. "Role of selected spectral attributes in the perception of synthetic vowels". *TUCS Dissertations* No. 119, 2009.

Snow, Catherine E. & Hoefnagel-Höhle, Marian. "The Critical Period for Language Acquisition". *Child Development* 49 (1978), 1114–1128. Society for Research in Child Development, Inc.

Suomi, Kari. *Johdatusta fonologiaan*. Logopedian ja fonetiikan laitoksen julkaisuja. Oulun yliopisto 1988.

Suomi, Kari & Toivonen, Juhani & Ylitalo, Riikka. *Fonetiikan ja suomen äänneopin perusteet*. Gaudeamus. Helsinki 2006.

Werker, J. F. "Becoming a native listener: A developmental perspective on human speech perception". *American Scientist*, 77 (1989), (1), 54–59.

Wiik, Kalevi. *Finnish and English Vowels: A comparison with special reference to the learning problems met by native speakers of Finnish learning English*. Turun yliopiston julkaisuja. Annales Universitatis Turkuensis. Turku 1965.

Wiik, Kalevi. *Fonetiikan perusteet*. WSOY. Juva 1981.

Winkler, István & Kujala, Teija & Tiitinen, Hannu & Sivonen, Päivi & Alku, Paavo & Lehtokoski, Anne & Czigler, István & Csépe, Valéria & Ilmoniemi, Risto J. & Näätänen, Risto. "Brain responses reveal the learning of foreign language phonemes". *Psychophysiology*, 36 (1999), 638–642. Cambridge University Press.

Liite 1.

Taulukko 3.3

Espanjan konsonanttifoneemit (Quilis & Fernández 1992, s. XXXI)

	Bilabiaalinen		Labiodentaalinen		Dentaalinen		Interdentaalinen		Alveolaarinen		Palataalinen		Velaarinen	
	soinniton	soinnil.	soinniton	soinnil.	soinniton	soinnil.	soinniton	soinnil.	soinniton	soinnil.	soinniton	soinnil.	soinniton	soinnil.
Klusiili	p	b			t	d							k	g
Frikatiivi			f				θ		s			j	χ	
Afrikaatta											ʃ/c			
Nasaali		m								n		ɲ		
Lateraali										l		ʎ		
Yksitäryinen tremulantti										r				
Monitäryinen tremulantti										̄r				

Espanjan ääntäminen

Lue huolellisesti jokaisen kysymyksen tehtävänanto ennen vastaamista. Huomaa, että kohdissa 2-7 esimerkkisanat on kirjoitettu sekä foneettisella tarkekirjoituksella että perään selvennykseksi tavallisin kirjaimin *kursiivilla*.

1) Valitse seuraavista itseesi sopivat vaihtoehdot (voit valita useamman kuin yhden kohdan). *

- a. Ensimmäisen vuoden espanjan opiskelija.
- b. Espanjan pääaineopiskelija (monesko vuosi jos ei ensimmäinen?).
- c. Espanjan sivuaineopiskelija.
- d. Asunut espanjankielisessä maassa kolme vuotta tai kauemmin.
- e. Perhetaustaltani espanjankielinen (toisen tai molempien vanhemmistani äidinkieli on espanja).
- f. Äidinkieleni on jokin muu kuin suomi (mikä?).

2) Mikä seuraavista äänneistä on mielestäsi vaikein ääntää? Valitse vaihtoehdoista a/b/c vain yksi äänne ja kirjoita mielellään sen perään lyhyt perustelu: *

- a. [ɣ] kuten sanassa [aɣo] (*hago*)
- b. [ð] kuten sanassa [seða] (*seða*)
- c. [β] kuten sanassa [kaβer] (*caber*)

3) Mikä seuraavista äänneistä on mielestäsi vaikein ääntää? Valitse vaihtoehdoista a/b/c vain yksi äänne ja kirjoita mielellään sen perään lyhyt perustelu: *

- a. [ɲ] kuten sanassa [niɲo] (*niño*)
- b. [χ] kuten sanassa [iχo] (*hijo*)
- c. [r:] kuten sanassa [per:o] (*perro*)

4) Mikä seuraavista äänneistä on mielestäsi vaikein ääntää? Valitse vaihtoehdoista a/b/c vain yksi äänne ja kirjoita mielellään sen perään lyhyt perustelu: *

- a. [tʃ] kuten sanassa [tʃiko] (*chico*)
- b. [r] kuten sanassa [tarðe] (*tarde*)
- c. [j] kuten sanassa [juβia] (*lluvia*)

5) Mikä seuraavista äänneistä on mielestäsi helpoin ääntää? Valitse vaihtoehdoista a/b/c vain yksi äänne ja kirjoita mielellään sen perään lyhyt perustelu: *

- a. [ɲ] kuten sanassa [paɲuelo] (*pañuelo*)
- b. [r] kuten sanassa [tirar] (*tirar*)
- c. [χ] kuten sanassa [χitano] (*gitano*)

6) Mikä seuraavista äänneistä on mielestäsi helpoin ääntää? Valitse vaihtoehdoista a/b/c vain yksi äänne ja kirjoita mielellään sen perään lyhyt perustelu: *

- a. [β] kuten sanassa [bolβer] (*volver*)
- b. [ɣ] kuten sanassa [kaɣa] (*carga*)
- c. [ð] kuten sanassa [maðre] (*madre*)

7) Valitse seuraavista vaihtoehdoista a/b/c kaksi äännettä, jotka ovat mielestäsi helpoimmat ääntää, ja kirjoita mielellään niiden perään lyhyt perustelu: *

- a. [g] kuten sanassa [tengo] (*tengo*)
- b. [j] kuten sanassa [kaʝe] (*calle*)
- c. [a] kuten sanassa [alma] (*alma*)

8) Mitkä asiat ovat mielestäsi espanjan ääntämisessä yleisesti vaikeimpia? Entä mitkä helpoimpia? Osaatko perustella miksi? *

